

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)

(рівень вищої освіти)

на тему: Розробка напрямків підвищення ефективності використання основних фондів підприємства на основі дослідження їх відтворення

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0769-еп
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та
(код і назва спеціальності)
біржова діяльність»

освітньої програми Економіка підприємства та
(код і назва освітньої програми)
управління бізнесом»

спеціалізації _____
(код і назва спеціалізації)

Л. Л. Терехова

(ініціали та прізвище)

Керівник професор кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів, проф., д.е.н.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Коваленко О. В.

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент доцент кафедри інформаційної економіки,
підприємництва та фінансів, доцент, к.е.н.

Дробишева О.О.

Запоріжжя
2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(код і назва спеціальності)
Освітня програма Економіка підприємства та управління бізнесом
(код та назва)
Спеціалізація _____
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри д.е.н., проф.
Метеленко Н.Г.

«___» _____ 20__ року

**З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТЦІ**

Тереховій Любові Леонідівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Розробка напрямків підвищення ефективності використання основних фондів підприємства на основі дослідження їх відтворення

керівник роботи Коваленко Олена Валеріївна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «25» травня 2020 року № 594-с

2. Строк подання студентом роботи 18.12.2020 р

3. Вихідні дані до роботи Законодавча нормативна база. Публічна фінансова звітність підприємства), що розглядається в роботі. Літературні джерела. Фахові періодичні видання

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити

Теоретична частина. Теоретичні та методичні аспекти формування основних фондів підприємства

Аналітична частина. Дослідження показників стану та ефективності використання основних фондів на ПП «Мет-Ал»

Проектна частина. Шляхи підвищення ефективності використання основних фондів

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Рис1.1. Класифікація основних фондів; Рис1.2. Узагальнена класифікація основних фондів; Рис1.3. Взаємозв'язок між видами та формами усунення зносу основних засобів; Рис1.4. Методи амортизації; Рис2.1. Структура управління ПП «Мет-Ал»; Таблиця.2.1. Загальна характеристика ПП «Мет-Ал»; Таблиця 2.2. Аналіз

конкурентоспроможності ПП «Мет-Ал»; Таблиця 2.3. Оцінка ПП «Мет-Ал» та його конкурентів; Таблиця 2.4. Аналіз виконання плану з виробництва основних видів продукції; Таблиця 2.5. Порівняльний аналіз виробництва та реалізації продукції; Таблиця 2.6. Економічні показники діяльності ПП «Мет-Ал»; Рис.2.2. Середньорічна зарплата та продуктивність праці; Таблиця 2.7. Загальна оцінка стану майна. Таблиця 2.8. Аналіз динаміки і структури доходів ПП «Мет-Ал»; Таблиця 2.9. Аналіз витрат ПП «Мет-Ал»; Таблиця 2.10. Система показників фінансової стійкості; Таблиця 2.11. Оцінка показників фінансової стійкості; Таблиця 2.12. Аналіз стану фінансової стійкості; Таблиця 2.13. Аналіз ділової активності ПП «Мет-Ал»; Таблиця 2.14. Аналіз структури основних фондів; Таблиця 2.15. Аналіз технічного стану основних фондів. Таблиця 2.16. Аналіз ефективності використання основних фондів; Таблиця 2.17. Розрахунок амортизаційної віддачі; Таблиця 2.18. Розрахунок узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів ПП «Мет-Ал»; Таблиця 3.1. Порівняльна таблиця використання лізингу та кредиту; Таблиця 3.2. Прогнозна структура основних фондів; Таблиця 3.3. Прогнозний аналіз стану основних фондів; Таблиця 3.4. Прогнозний аналіз ефективності використання основних фондів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Коваленко О.В., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів	02.09	02.10
2	Коваленко О.В., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів	05.10	05.11
3	Коваленко О.В., професор кафедри інформаційної економіки, підприємництва та фінансів	30.10	16.11

7. Дата видачі завдання 02.09.2020 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Дослідження теоретико-методологічних засад з теми, що досліджується	25.09.2020	виконано
2	Огляд літературних джерел з теми, що досліджується	02.10.2020	виконано
3	Збір даних та дослідження звітної документації підприємства, на прикладі ПП «Мет-Ал»	08.10.2020	виконано
4	Аналіз фінансової діяльності підприємства, на прикладі ПП «Мет-Ал»	05.11.2020	виконано
5	Розробка практичних рекомендацій щодо оптимізації діяльності підприємства), ПП «Мет-Ал»	16.11.2020	виконано

Студент _____
(підпис)

Терехова Л. Л.
(ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____
(підпис)

Коваленко О. В.
(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____
(підпис)

Дробишева О. О.
(ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Терехова Л.Л. Розробка напрямів підвищення ефективності використання основних фондів підприємства на основі дослідження їх відтворення.

Кваліфікаційна випускна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, науковий керівник Коваленко О.В. Інженерний навчально-науковий інститут Запорізького національного університету. Кафедра інформаційної економіки, підприємництва та фінансів, 2020.

Розглянуто теоретичні та методичні основи формування основних фондів. Проаналізовано виробничо-господарську діяльність підприємства. Досліджено стан та ефективність використання основних фондів на підприємстві. Надано шляхи підвищення ефективності використання основних фондів.

Ключові слова: ОСНОВНІ ФОНДИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ЕКСТЕНСИВНЕ ЗАВАНТАЖЕННЯ, ІНТЕНСИВНЕ ЗАВАНТАЖЕННЯ, РЕЗЕРВИ, ФОНДОВІДДАЧА, ФОНДОМІСТКІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ

ABSTRACT

Terekhova L.L. Development of directions of increase of efficiency of use of fixed assets of the enterprise on the basis of research of their reproduction.

Qualification final work for obtaining a master's degree in specialty 076 – Entrepreneurship, trade and exchange activities, supervisor Kovalenko O.V. Engineering Educational and Scientific Institute of Zaporizhia National University. Department of Information Economics, Entrepreneurship and Finance, 2020.

Theoretical and methodical bases of formation of fixed assets are considered. The production and economic activity of the enterprise is analyzed. The condition and efficiency of use of fixed assets at the enterprise are investigated. Ways to increase the efficiency of fixed assets are provided.

Keywords: FIXED FUNDS, EFFICIENCY, EXTENSIVE LOADING, INTENSIVE LOADING, RESERVES, FUND RETURN, FUND CAPACITY, RENTABILITY

АННОТАЦИЯ

Терехова Л.Л. Разработка направлений повышения эффективности использования основных фондов предприятия на основе исследования их воспроизведения.

Квалификационная выпускная работа для получения степени высшего образования магистра по специальности 076 – Предпринимательство, торговля и биржевая деятельность, научный руководитель Коваленко Е.В. Инженерный учебно-научный институт Запорожского национального университета. Кафедра информационной экономики, предпринимательства и финансов, 2020.

Рассмотрены теоретические и методические основы формирования основных фондов. Проанализирована производственно-хозяйственная деятельность предприятия. Исследовано состояние и эффективность использования основных фондов на предприятии. Предоставлены пути повышения эффективности использования основных фондов.

Ключевые слова: ОСНОВНЫЕ ФОНДЫ, ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ЭКСТЕНСИВНАЯ ЗАГРУЗКА, ИНТЕНСИВНАЯ ЗАГРУЗКА, РЕЗЕРВЫ, ФОНДООТДАЧА, ФОНДОЕМКОСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	11
1.1. Економічна сутність та роль основних фондів у процесі виробництва	11
1.2. Показники ефективності використання основних фондів	26
1.3. Відтворення основних фондів як складова їх ефективного використання	31
Висновки до розділу 1	38
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ НА ПП «МЕТ-АЛ»	41
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПП «Мет-Ал»	41
2.2. Діагностика фінансово-господарського стану ПП «Мет-Ал»	49
2.3. Аналіз ефективності використання основних фондів на ПП «Мет-Ал»	62
Висновки до розділу 2	68
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ	70
3.1. Організаційно-економічні заходи підвищення показників ефективності використання основних фондів	70
3.2. Шляхи вдосконалення фінансування відновлення основних фондів на підприємстві	73
3.3. Обґрунтування економічної ефективності оновлення основних фондів	80

Висновки до розділу 3	85
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	92
ДОДАТКИ	96

ВСТУП

Ефективне використання основних фондів та виробничих потужностей має велике значення як для підприємства, так і для економіки країни в цілому. Повніше використання основних фондів на підприємстві веде до зменшення потреби у введенні в експлуатацію нових виробничих потужностей, до збільшення випуску обсягів продукції та підвищення рівня її якості (а значить, і прибутку), прискорює їх оборотність, що значною мірою сприяє вирішенню проблеми скорочення розриву в термінах фізичного і морального зносу, прискорює темпи оновлення основних фондів.

Успішне функціонування основних фондів та виробничих потужностей залежить від того, якою мірою реалізуються екстенсивні та інтенсивні фактори кращого їх використання. Екстенсивне поліпшення використання основних фондів і виробничих потужностей означає: по-перше, збільшення часу функціонування основного устаткування і, по-друге, підвищення питомої ваги діючого устаткування в складі всього устаткування, наявного на підприємстві.

Проблема підвищення використання основних виробничих фондів підприємства завжди була досить актуальною, тому нею займалися багато вчених, серед яких А. Мазур, І. Сиволап, О. Гетьман, С. Гуменюк, О. Олійник, Ю. Яшан, В.А. Сідун, О. Ширська та ін. В сучасній економічній ситуації дана проблема постає більш гостро, адже основні фонди виступають як фактор ведення конкурентоспроможної діяльності, тож залишається велика кількість невирішених і дискусійних питань, пов'язаних з ефективним використанням основних фондів та їх відтворенням. Актуальність і недостатня розробленість цих питань є об'єктивною необхідністю наукового дослідження.

Мета роботи – дослідження теоретичних засад, методичних підходів та надання практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети в роботі було вирішено такі взаєпов'язані завдання:

- досліджено економічну сутність та роль основних фондів у процесі виробництва;
- розглянуто процес відтворення основних фондів на підприємстві;
- проведено діагностування структури та стану основних фондів та основних показників діяльності ПП «Мет-Ал»;
- здійснено аналіз показників ефективності використання основних фондів;
- запропоновано шляхи підвищення ефективності використання основних фондів.

Об'єктом дослідження є основні виробничі фонди ПП «Мет-Ал».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні положення та практичні аспекти щодо підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві.

Теоретичною основою дослідження є наукові роботи вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів з питань ефективного використання основних фондів. Інформаційною базою дослідження стали закони та нормативно-правові акти України, дані державної служби статистики, фінансова звітність підприємства, інформація аналітичних видань, ресурси мережі Інтернет.

Для досягнення поставленої мети використано загально-наукові та спеціальні методи наукового пізнання: методи наукової абстракції, історичний – для визначення сутності основних понять; системний підхід, методи аналізу, групувань – для обґрунтування ключових методів і показників оцінювання ефективності використання й управління основними виробничими фондами; економіко-статистичні, аналітичні методи – для аналізу і виявлення динаміки показників стану та ефективності використання основних фондів; методи наукового узагальнення, логічного моделювання, прогнозування – для

обґрунтування прикладних рекомендацій і виявлення шляхів підвищення ефективності використання основних фондів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в такому:

удосконалено:

– теоретичні та методичні положення підвищення ефективності управління основними виробничими фондами на підприємстві, що дозволяє обирати інструменти економічного впливу на структуру, стан і використання основних фондів у процесі досягнення цілей економічної діяльності виробничих підприємств;

отримало подальший розвиток:

– економічна політика щодо управління основними фондами на підприємствах малого та середнього бізнесу.

Практична значущість отриманих результатів роботи полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій щодо підвищення ефективності використання основних фондів на підприємстві, удосконалення політики фінансування для оновлення основних фондів у процесі діяльності підприємства. Одержані результати використано у практичній діяльності ПП «Мет-Ал».

Основні положення дослідження доповідались та обговорювались на науково-технічній конференції студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів Інженерного навчально-наукового інституту ЗНУ (м. Запоріжжя, 24-26 листопада 2020 р.) та міжнародній науково-практичній конференції Інженерного навчально-наукового інституту ЗНУ «Біоекономіка як ключовий фактор розвитку виробництва та екологізації промислового регіону» (м. Запоріжжя, 26-27 листопада 2020 р.).

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (39 найменувань), додатків. Основний зміст роботи викладено на 83 сторінках комп'ютерного тексту. Робота містить 22 таблиці, 6 рисунків. Додаткову інформацію наведено у додатках.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Економічна сутність та роль основних фондів у процесі виробництва

Процес виробництва здійснюється за умови поєднання робочої сили і засобів виробництва. Засоби виробництва складаються із засобів та предметів праці. У вартісному виразі вони складають виробничі фонди (виробничі засоби) підприємства та поділяються на основні та оборотні.

Основні фонди – це частина виробничих фондів підприємства у вигляді сукупності засобів праці, які приймають участь у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому свою натуральну форму і властивості та переносять свою вартість на вартість готової продукції (послуг) частинами, у міру спрацювання [1].

У Податковому кодексі України основні фонди визначаються як матеріальні цінності, які призначаються для використання у господарській діяльності підприємства протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів із дати введення в експлуатацію таких матеріальних цінностей та вартість яких поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом [2].

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Об'єктами основних засобів є:

- закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього;
- конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій;
- відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі компонентів, а не самостійно;
- інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, яка контролюється підприємство [3].

За функціональним призначенням основні фонди поділяються на виробничі та невиробничі. Основні виробничі фонди функціонують у сфері матеріального виробництва підприємства. Основні невиробничі фонди не беруть безпосередньої участі в процесі виробництва, задовольняючи соціальні потреби працівників підприємства: житловий фонд, будинки відпочинку, медичні заклади, заклади громадського харчування та ін.

За належністю основні виробничі фонди поділяють на власні і залучені. Власні основні фонди – це фонди, які знаходяться на балансі підприємства. Залучені – взяті в тимчасове користування в іншій організації на умовах оренди або надання послуг.

За ознакою використання основні фонди поділяють на діючі, до яких належать засоби праці, що функціонують у процесі виробництва як в основному, так і в підсобному, і недіючі, якими вважаються фонди, які перебувають на стадії вибуття у зв'язку з їхнім зносом, на консервації або в запасі.

За технічним станом основні фонди поділяють на нові, відремонтовані, модернізовані, частково ліквідовані.

Згідно Положень (стандартів) бухгалтерського обліку 7 основні засоби включають (рис. 1.1):

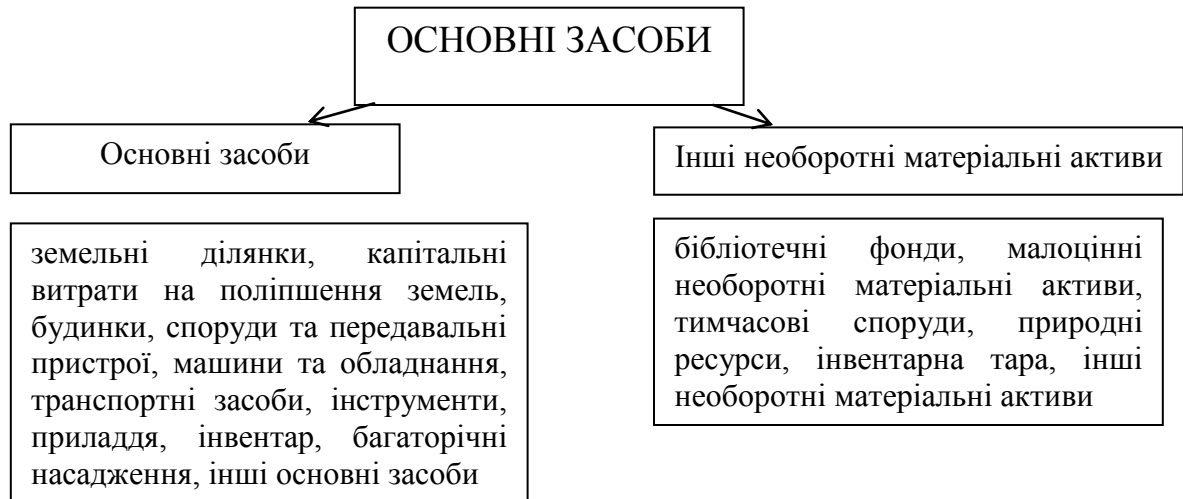

Рис. 1.1. Класифікація основних засобів

Згідно з роллю, яку відіграють основні фонди в процесі виробництва, розрізняють активну і пасивну частини основних фондів.

До активної частини відносять основні фонди, які беруть безпосередню участь у процесі виробництва. Це машини та устаткування, інструменти, приладдя та пристрої для вимірювання тощо. До пасивної частини (будівлі, споруди) належать основні фонди, що забезпечують нормальне функціонування виробничого процесу, створюють умови для нього [4].

Вікова структура основних фондів характеризує їх розподіл за віковими групами:

- до 5 років;
- від 5 до 10 років;
- від 10 до 15 років;
- від 15 до 20 років;
- більше 20 років.

Середній вік обладнання можна розрахувати як середньозважений показник. Основне завдання на підприємстві має зводитися до того, щоб не допускати надмірного старіння основних фондів (особливо активної частини), оскільки від

цього залежить рівень їх фізичного і морального зносу, і, як наслідок, ефективність роботи підприємства.

Класифікація основних фондів підприємства за наведеними ознаками узагальнена на рис.1.2.

Рис. 1.2. Узагальнена класифікація основних засобів

Джерелами формування майна підприємств і відповідно основних фондів можуть бути: грошові і матеріальні внески засновників, прибутки, отримані від реалізації продукції, а також від інших видів господарської діяльності; прибутки від цінних паперів; кредити банків і інших кредиторів; капітальні вкладення і

дотації з бюджетів відповідних рівнів; інші джерела, не заборонені законодавством [5, с.256].

Для планування відтворення основних фондів, визначення розмірів амортизації, аналізу ефективності їхнього використання велике значення мають правильне врахування і вірогідна оцінка вартості основних фондів. Облік основних фондів здійснюється в натуральній і вартісній формі.

Облік основних фондів у натуральному вираженні потрібен для визначення технічного складу основних засобів, розрахунку виробничих потужностей підприємства і його підрозділів, визначення зносу фондів і планування капіталовкладень. Такий облік проводиться за даними технічних паспортів, який має кожна одиниця засобів.

Облік основних фондів у натуральній формі дає змогу визначити кількісний склад основних засобів за марками та видами, але не дає змоги повністю оцінити наявність засобів на підприємстві.

Облік у вартісній формі необхідний для зведеного обліку фондів, для розрахунку амортизації, оцінки фондівіддачі й інших показників ефективності використання основних фондів.

Важливою для об'єктивної оцінки фондів є їх правильна вартісна оцінка.

Оцінка основних фондів підприємства – це грошово вираження вартості основних фондів [6, с.102]. Оцінка необхідна для того, аби правильно визначити загальний обсяг основних засобів, їх структуру та динаміку, та розрахувати економічні показники діяльності підприємства за певний період.

Залежно від характеру стану основних засобів та часу їх оцінки розрізняють такі види вартісних оцінок (відповідно до П (С) БО 7 «Основні засоби»:

- первісна вартість;
- відновна вартість;
- залишкова вартість;
- справедлива вартість;

– ліквідаційна вартість.

Первісна вартість – це фактична вартість основних фондів на момент їх придбання і взяття на баланс. Первісна вартість відображає фактичну собівартість основних фондів у сумі грошових коштів, витрачених на придбання (створення основних фондів).

Первісна вартість основних фондів включає:

– суми, що сплачуються постачальникам засобів праці (це фактично ціна придбання основних фондів);

– реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкти основних фондів;

– витрати зі страхування ризиків доставки основних фондів;

– витрати на встановлення, монтаж, налагодження основних фондів;

– інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням основних фондів до стану, в якому вони придатні для використання із запланованою метою [7].

У загальному вигляді первісну вартість можна представити у вигляді формули:

$$V_n = C + T + M, \quad (1.1)$$

де C – ціна обладнання, грн;

T – транспортні витрати на його доставку, грн;

M – витрати на установку і монтаж обладнання.

Відновна вартість – це вартість відтворення основних фондів за сучасних умов виробництва. Вона враховує ті самі витрати, що й первісна вартість, але за теперішніми цінами. Тобто це сума коштів (їхніх еквівалентів) або інших форм компенсації, яку необхідно було б витратити на придбання (або створення) такого самого засобу праці на дату складання звітності. Оцінка основних виробничих фондів за відновною вартістю дасть можливість отримати порівняльні дані для характеристики обсягів, структури і складу основних виробничих фондів, а також

більш точно визначити ефективність їхнього використання. Застосування цього виду оцінки фондів пов'язане з проведенням періодичних переоцінок вартості фондів, що є трудомістким і відносно тривалим процесом [1].

Відновна вартість основних фондів (V_v) обчислюється за формулою:

$$V_v = \frac{V_n}{\left(1 + \frac{\Delta\Pi n}{100}\right)^t}, \quad (1.2)$$

де $\Delta\Pi n$ – середньорічний відсоток приросту продуктивності праці в країні за час використання основних фондів;

t – кількість років експлуатації основних фондів до моменту визначення відновної вартості.

Справедлива (реальна) вартість – це сума, за якою може бути здійснений обмін цього об'єкта в результаті операції між контрагентами. Справедлива вартість основних фондів визначається також під час їх переоцінювання.

Повна (первісна та відновна) вартість – це вартість у новому, незношеному стані. За повною первісною вартістю основні фонди враховуються на балансі підприємства протягом усього періоду їхнього функціонування, тому її називають балансовою вартістю. Балансова вартість основних фондів при їхньому введенні в експлуатацію тотожна первісній вартості. У міру зношування їх балансова вартість (залишкова вартість) визначається як різниця між первісною вартістю і сумою зносу [7].

Балансова вартість основних фондів підприємства на початок розрахункового року (V_b) обчислюється за формулою:

$$V_b = V_6^0 + V_{vv} + V_{kr} + V_{rek} - V_v - A_6^0, \quad (1.3)$$

де B_6^0 – балансова вартість основних фондів на початок року, що передував звітному;

$B_{вв}$ – вартість введених в експлуатацію основних фондів;

$B_{кр}$ – вартість здійснення капітального ремонту основних фондів;

$B_{рек}$ – витрати на реконструкцію виробничих приміщень і модернізацію устаткування;

$B_{в}$ – вартість виведених з експлуатації основних фондів протягом року, що передував звітному;

A_e^0 – сума амортизаційних відрахувань, нарахованих у році, що передував звітному.

Залишкова вартість характеризує реальну вартість основних фондів і визначається як різниця між вартістю, за якою об'єкт основних фондів був занесений на баланс підприємства, та сумою зносу, тобто тієї частини вартості основних фондів, яка в процесі виробництва перенесена на вартість готової продукції.

Залишкова вартість основних фондів на час вибуття з експлуатації основних фондів, спричиненого зношенням, називається ліквідаційною вартістю. За цією вартістю підприємство може реалізувати основні фонди, списати, передати на баланс іншому підприємству [8].

У процесі використання всі види основних фондів зношуються, втрачають першопочаткові якості й роботоздатність. Поступово вони стають непридатними для подальшого використання і підлягають ремонту, модернізації та заміні. Відповідно до зносу основних фондів відбувається перенесення їх вартості на новостворений продукт. Розрізняють знос двох видів: фізичний і моральний.

Фізичний знос відбувається і в процесі використання фондів, і внаслідок їх бездіяльності. Під фізичним зносом розуміють явище поступової втрати первісних техніко-експлуатаційних якостей, тобто споживчої вартості, що призводить до зменшення реальної вартості – економічного спрацювання. Це виявляється у

спрацюванні окремих деталей, вузлів і агрегатів або їх руйнуванні. Знос також виникає під дією природних умов і часу, в зв'язку з чим металеві вузли та механізми знарядь і машин зазнають корозії, дерев'яні – гниття, а гума і пластмаса "старіють". Фізичний знос називають матеріальним зносом. На швидкість і розміри фізичного спрацювання основних фондів впливають їхня надійність, довговічність, спосіб використання, особливості технологічних процесів, якість технічного догляду та ремонтного обслуговування, кваліфікація робітників й інші чинники [9].

Фізичний знос кожного знаряддя умовно можна поділити на дві частини: ту, що періодично усувають проведенням ремонтів, і ту, яку в такий спосіб усунути неможливо, причому підприємства мають великі матеріально-грошові затрати, котрі переносяться на собівартість продукції. Інколи ці витрати невиправдані. З часом спрацювання поступово збільшується і стає таким, що унеможливорює подальше використання засобу праці у виробництві, тобто настає момент повного фізичного спрацювання, коли треба замінити такий засіб праці на новий аналогічного призначення.

Ступінь фізичного зносу окремої одиниці основних засобів можна визначити двома методами:

– за строком експлуатації (шляхом зіставлення фактичної та нормативної величин з урахуванням ліквідаційної вартості);

– за даними обстеження технічного стану відносної величини економічного зносу, тобто як відношення її вартості, перенесеної на вартість готової продукції, до загальної балансової вартості на кінець року [5].

Основні фонди зазнають також морального зносу. Він має місце тоді, коли фізично основні фонди ще придатні для використання, але економічно вже себе не виправдовують і вимагають заміни. Моральний знос є двох видів:

– здешевлення виробництва існуючих машин і обладнання, що сталося внаслідок розвитку науково-технічного прогресу в галузях, які їх виробляють, де впроваджено прогресивніші технології;

– виробництво нових, продуктивніших машин цього типу.

Моральне старіння властиве знаряддям праці та транспортним засобам і пов'язане з реальними економічними збитками для підприємства, що застосовує застарілу техніку.

Фізичний та моральний знос діючих основних засобів можна усунути частково або повністю, застосовуючи різні форми відтворення.

Між окремими видами зносу основних фондів та формами їх відшкодування існує певний взаємозв'язок. (рис.1.3) [6].

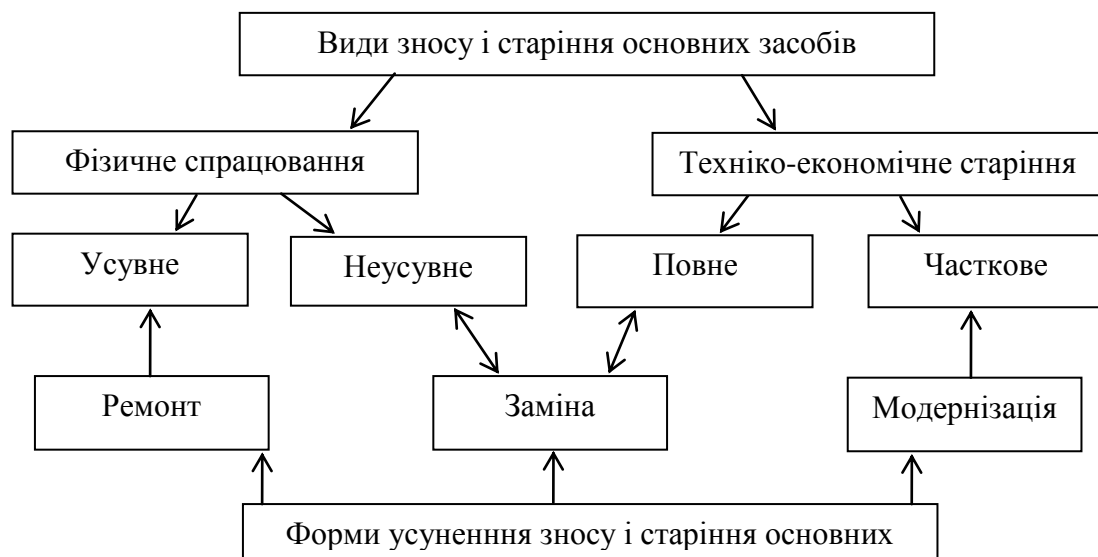

Рис 1.3. Взаємозв'язок між видами та формами усунення зносу основних засобів

Відшкодування фізичного зносу проводиться за рахунок поточного та капітального ремонтів, а попередження – за рахунок своєчасного проведення технічного огляду та обслуговування.

Для відшкодування вартості зношеної частини основних фондів підприємство робить амортизаційні відрахування.

Згідно з нормами Податкового кодексу України поняття амортизації вживається у такому значенні: це систематичний розподіл вартості ОЗ, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизуються, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [2].

Амортизація – це процес перенесення вартості основних фондів на вартість новоствореної продукції з метою їхнього повного відновлення [10]. Амортизаційні кошти надходять підприємству у складі виручки від реалізації готової продукції (робіт, послуг) і накопичуються для подальшого використання як джерела відтворення вартості основних засобів в амортизаційному фонді.

Амортизаційні відрахування підприємства здійснюються за нормами.

Норма амортизації – це встановлений у відсотках балансової вартості розмір амортизації за певний період часу з конкретного виду основних фондів. Розрахунок норми амортизації виконується в залежності від застосовуваного способу нарахування амортизації.

Норми амортизаційних відрахувань повинні відображати величину дійсного зносу і відповідати тій частині вартості основних фондів, яка перенесена на продукт. Правильне визначення норм амортизації має велике економічне значення. Оскільки амортизаційні відрахування є складовою частиною витрат на виробництво продукції і входять в собівартість, то завищення норм амортизації проти фізичного зносу призводить до завищення рівня собівартості. Якщо ж норми будуть занижені, то не буде накопичено необхідної суми для відшкодування зносу основних фондів, для їх відтворення, для швидшого їх оновлення і заміни старого обладнання новим [8].

Норма амортизації (N_a) для певної групи обладнання визначається за формулою:

$$Ha = \frac{Bn - Bл}{Bл \times Tсл} \times 100\% , \quad (1.4)$$

де Bn – первісна вартість основних фондів,
 $Bл$ – ліквідаційна вартість основних фондів,
 $Tсл$ – термін служби основних фондів, визначений за технічною документацією.

Існує п'ять методів нарахування амортизації (рис. 1.4) [5].

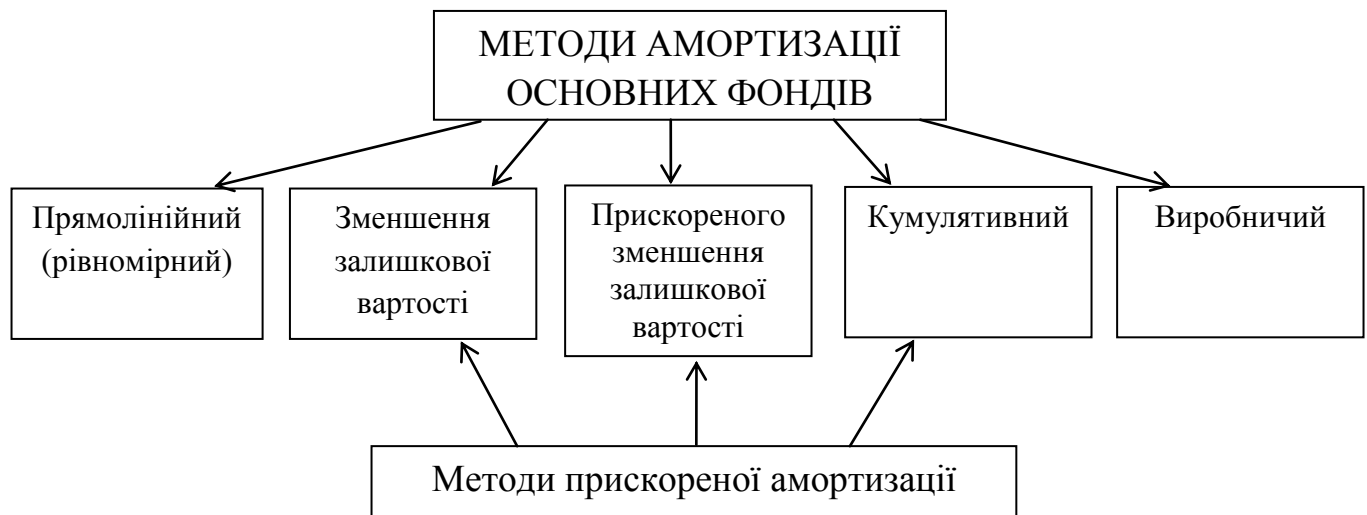

Рис. 1.4. Методи амортизації основних фондів

Відмінність застосованих методів амортизації полягає в різному рівні нарахованих амортизаційних відрахувань, а також у способі їх розділення. Залежно від виду основних засобів, умов їх експлуатації та морального зносу підприємства самі обирають найбільш ефективний та доцільний метод амортизації.

Прямолінійний (рівномірний) метод полягає в тому, що кожного року на собівартість виготовленої продукції переноситься однакова частина вартості основних фондів. При використанні цього методу вартість об'єкта основних засобів списується однаковими частками протягом всього періоду його

експлуатації. Це найпоширеніший метод нарахування амортизації основних фондів підприємства [11].

Сума амортизації (A) визначається як добуток первісної балансової вартості основних фондів та норми амортизації (Ha):

$$A = \frac{Bn \times Ha}{100} \quad (1.5)$$

Перевагами прямолінійного методу є, насамперед, простота розрахунку амортизації, а також можливість рівномірно розподіляти амортизацію в кожному звітному періоді, що зручно для аналітичного обліку продукції, яка випускається та реалізується.

Недоліки цього методу полягають у тому, що при його застосуванні не враховується моральний знос об'єкта, а також необхідність збільшення витрат на ремонт в останні роки експлуатації основних фондів в порівнянні з першими.

Виробничий метод полягає у тому, що амортизація є результатом експлуатації основних засобів та у процесі її нарахування термін "час" не використовується.

За цим методом сума амортизації визначається множенням фактичного обсягу продукції (робіт, послуг) на виробничу ставку амортизації:

$$A = Q\phi \times Ca, \quad (1.6)$$

де $Q\phi$ – фактичний обсяг продукції;

Ca – виробнича ставка амортизації.

Виробнича ставка амортизації обчислюється за формулою:

$$Ca = \frac{Bn - Bл}{Qnn}, \quad (1.7)$$

де $Q_{пл}$ – загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство планує виробити (виконати) за допомогою цих засобів.

Виробничий метод амортизації застосовується на промислових підприємствах з нерівномірним випуском продукції по періодах. Цей метод використовують для амортизації вантажних автомобілів та необоротних матеріальних активів, які можуть самостійно виконувати заздалегідь визначений обсяг робіт. Головним його недоліком є те, що в ряді випадків важко визначити виробіток окремих об'єктів основних засобів.

З метою поживлення процесу відтворення основних фондів та захисту нагромаджених амортизаційних сум від знецінення, підприємствам дозволено здійснювати прискорену амортизацію основних фондів. Ці методи дають можливість протягом половини терміну корисного використання основних фондів відшкодувати 60-70 % їхньої вартості в результаті застосування підвищених норм амортизації [5].

Суть методу зменшення залишкової вартості полягає в тому, що на початку експлуатації основних засобів суми нарахованої амортизації значно перевищують амортизаційні суми, нараховані на кінець терміна служби об'єкта.

Використовують такий метод виходячи з того, що більшість видів основних засобів діють більш ефективно поки вони нові та мають високий виробничий потенціал.

Норма амортизації за таким методом розраховується за формулою:

$$Ha = 1 - \sqrt[n]{\frac{Bл}{Bн}} \quad (1.8)$$

Цей метод застосовують для тих засобів, які схильні до впливу швидкого морального зносу внаслідок науково-технічного прогресу.

Суть методу прискорення зменшення залишкової вартості полягає в тому, що річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка використовується при рівномірному нарахуванні амортизації, і подвоюється:

$$Ha = \frac{(Bn - A) \times Ha \times 2}{100\%}, \quad (1.9)$$

де A – знос (накопичена амортизація).

Метод прискорення зменшення залишкової вартості більш виправданий щодо машин, механізмів, верстатів та іншого виробничого обладнання.

Кумулятивний метод або метод списання вартості за сумою кількості років характеризується більш високими нормами амортизації в першій половині строку використання і поступовим їх зниженням у другій половині. Нормою амортизації є змінна величина і розраховується як добуток вартості, що амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується шляхом діленням числа років (що залишились до кінця амортизаційного строку служби) на кумулятивне число, яке є сумою числових значень років служби устаткування. Перевага цього методу над іншими полягає в тому, що у перші роки, коли інтенсивність використання об'єкта основних засобів максимальна, амортизується більша частина його вартості, а вартість ремонтів та експлуатаційних витрат підвищується. [5].

Досвід показує, що застосування методів прискореної амортизації основних фондів зумовлюється їх узгодженістю з конкретним механізмом ринкових відносин. Ці методи слугують для підприємств гарантією від втрат внаслідок знецінення основних фондів, посилюють роль амортизації як джерела нагромадження.

1.2. Показники ефективності використання основних фондів

Одним з найважливіших завдань підприємства за сучасних умов є підвищення ефективності використання основних фондів.

При оцінці ефективності використання основних виробничих фондів підприємства розрізняють дві групи показників:

- 1) узагальнюючі;
- 2) конкретні.

До узагальнюючих показників ефективності використання основних виробничих фондів відносять:

- фондівіддачу;
- фондомісткість;
- фондоозброєність праці;
- рентабельність основних фондів;
- коефіцієнт введення основних виробничих фондів;
- коефіцієнт вибуття основних виробничих фондів [12].

Фондовіддача – показник ефективності використання основних виробничих фондів, який показує яка частка виробленої підприємством продукції (послуг) припадає на 1 гривню вартості основних виробничих фондів.

$$\Phi_v = \frac{ВП}{ОЗ}, \quad (1.10)$$

де $ВП$ – об'єм виробленої продукції у вартісному виразі,

$ОЗ$ – середньорічна вартість основних засобів.

На показники фондівіддачі основних фондів впливають ряд зовнішніх та внутрішніх чинників.

Зовнішніми чинниками впливу є ріст витрат на придбання основних фондів, пов'язаних з поліпшенням умов праці працівників, забезпеченням якості продукції на рівні світових стандартів, охороною довкілля тощо. Ці чинники впливають на зниження фондівіддачі.

Внутрішніми чинниками підвищення фондівіддачі є зростання екстенсивного та інтенсивного використання основних фондів, головним чином активної їх частини [13].

Фондомісткість представляє собою показник, зворотний показнику фондівіддачі, тобто він показує, на яку суму потрібно придбати основні виробничі фонди підприємству для випуску необхідних обсягів продукції (послуг).

$$\Phi_m = \frac{OЗ}{ВП} \quad (1.11)$$

Під фондоозброєністю праці розуміють показник ефективності використання основних виробничих фондів працівниками підприємства, який розраховується як співвідношення вартості основних виробничих фондів і чисельності промислово-виробничого персоналу в максимально завантажену робочу зміну підприємства [14].

$$\Phi_o = \frac{OЗ}{P}, \quad (1.12)$$

де P – середньооблікова чисельність працівників.

Під рентабельністю основних фондів розуміють показник ефективності використання основних фондів підприємства, який розраховується як відношення прибутку від основної виробничої та невиробничої діяльності підприємства до середньорічної вартості основних виробничих фондів [15].

$$\Phi_{рент} = \frac{П}{ОЗ} \times 100\% , \quad (1.13)$$

де $П$ – прибуток підприємства.

Коефіцієнт введення основних виробничих фондів у виробництво (коефіцієнт оновлення) показує, на яку суму було введено фондів порівняно з їх вартістю на кінець підзвітного періоду.

$$К_{онов} = \frac{ОЗ_{введ}}{ОЗ_{перв_кр}} , \quad (1.14)$$

де $ОЗ_{введ}$ – вартість введених основних засобів,

$ОЗ_{перв_кр}$ – первісна вартість основних засобів на кінець року.

Коефіцієнт вибуття (зносу) основних виробничих фондів з виробництва показує, на яку суму були вилучені фонди порівняно з їх вартістю на початок підзвітного періоду.

$$К_{зн} = \frac{ОЗ_{зн}}{ОЗ_{перв_пр}} , \quad (1.15)$$

де $ОЗ_{зн}$ – вартість зносу основних засобів,

$ОЗ_{перв_пр}$ – первісна вартість основних засобів на початок року.

У практиці роботи підприємства застосовується також метод інтегральної оцінки, який дозволяє надати узагальнюючу оцінку ефективності використання основних фондів підприємства. Розрахунок значення інтегрального показника зміни ефективності використання основних фондів ($К_{еф}$) здійснюється за формулою:

$$К_{еф} = \sqrt{I_{рф} \times I_{фв}} , \quad (1.16)$$

де $I_{рф}$ – індекс зміни прибутковості основних фондів за аналітичний період;
 $I_{фв}$ – індекс зміни фондівіддачі основних фондів за аналітичний період.

До конкретних показників ефективності використання основних виробничих фондів відносять:

- коефіцієнт інтенсивного використання обладнання;
- коефіцієнт екстенсивного використання обладнання;
- коефіцієнт інтегрального використання обладнання;
- резерв виробничої потужності;
- коефіцієнт змінності роботи устаткування;
- напруженість використання устаткування;
- напруженість використання виробничих площ [16].

Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання показує, яку кількість продукції було виготовлено за одиницю часу ($П_{факт}$) відповідно до технічної (паспортної) продуктивності ($П_{норм}$) визначеної одиниці обладнання.

$$K_{int} = \frac{П_{факт}}{П_{норм}} \quad (1.17)$$

Коефіцієнт екстенсивного використання обладнання показує, який час було витрачено для здійснення виробничих процесів в календарному фонді робочого часу визначеної одиниці обладнання. Значення цього коефіцієнту має прямувати до одиниці. Чим більше різниця, тим більше резервів.

$$K_{екст} = \frac{\Phi_{д}}{\Phi_{ном}}, \quad (1.18)$$

де $\Phi_{д}$ – дійсний фонд часу роботи обладнання;

$\Phi_{ном}$ – номінальний фонд часу роботи обладнання.

$$\Phi_{ном} = (\Phi_k - (B + C)) \times t_z \times C_{зм}, \quad (1.19)$$

де Φ_k – календарний фонд часу;

B – вихідні дні;

C – святкові дні;

T_z – тривалість зміни;

$C_{зм}$ – кількість змін роботи обладнання на добу.

Коефіцієнт інтегрального використання обладнання характеризує ступінь завантаження виробничого обладнання за його продуктивністю і часом роботи. Він розраховується як добуток індексів інтенсивного та екстенсивного використання обладнання.

$$K_{інтегр} = K_{інт} \times K_{екст} \quad (1.20)$$

Підвищення цього коефіцієнта досягається шляхом:

- впровадження нових технологій;
- покращення якості сировини;
- інтенсифікації виробничих процесів;
- підвищення рівня праці [6].

Резерв виробничої потужності показує, на скільки можна підвищити ефективність використання виробничого обладнання згідно з умовами його використання за продуктивністю і часом.

$$P_n = 1 - K_{інтегр} \quad (1.21)$$

Коефіцієнт змінності роботи устаткування показує, як використовується парк наявного на підприємстві обладнання протягом доби, він розраховується як

відношення загальної кількості відпрацьованих машино-змін всіма одиницями обладнання до кількості працюючих одиниць обладнання в максимально завантажену зміну.

$$K_z = \frac{K_{зм}}{K_{дн}} \text{ або } K_z = \frac{\Phi_d}{\Phi_{д1}}, \quad (1.22)$$

де $K_{зм}$ – кількість відпрацьованих станко-змін;

$K_{дн}$ – кількість відпрацьованих станко-днів;

Φ_d – дійсний фонд роботи всього обладнання;

$\Phi_{д1}$ – дійсний фонд роботи всього обладнання під час однозмінної роботи.

Напруженість використання устаткування показує, яку кількість продукції в натуральному відтворенні можна виготовити на одиниці виробничого обладнання, він розраховується як відношення загальної кількості виготовленої за підзвітний період продукції в натуральному вираженні до парку виробничого обладнання на підприємстві.

Напруженість використання виробничих площ показує, яку кількість продукції в натуральному відтворенні можна виготовити на одиниці загальної або виробничої площі, він розраховується як відношення загальної кількості виготовленої за підзвітний період продукції до виробничої (загальної) площі на підприємстві.

1.3. Відтворення основних фондів як складова їх ефективного використання

В сучасних умовах господарювання у підприємств існує гостра потреба в оновленні основних засобів, які є однією з головних складових покращення якості виробленої продукції. Постійне відновлення основних засобів необхідне всім

підприємствам, але головна проблема сьогодення – фінансові джерела капітальних інвестицій.

Нормальне функціонування виробництва забезпечується постійним відтворенням основних засобів, що значною мірою залежить від техніко-технологічного рівня виробництва, зношеності засобів виробництва та динамізму конкурентної боротьби виробників.

Специфіка відтворення основних фондів органічно пов'язана, з одного боку, з їх участю в процесі виробництва впродовж кількох циклів, а з іншого – з поступовим перенесенням їхньої вартості на новостворений товар у міру зношування. Водночас інша частина вартості основних фондів залишається фіксованою у засобах праці, зберігаючи свою первісну натуральну форму.

Відтворення основних засобів – це процес постійного їх оновлення через придбання нових основних засобів, реконструкцію, технічне переозброєння, модернізацію та капітальний ремонт вже діючих. Головною метою відтворення є відшкодування вартості спрацьованих основних засобів, збільшення виробничої потужності, забезпечення основними засобами підприємства відповідно до виробничої програми та підтримання їх в робочому стані.

Питанням щодо розгляду особливостей функціонування механізму відтворення основних засобів приділяли увагу чимало відомих вчених-економістів, проте єдності щодо внутрішньої організації механізму відтворення, взаємозв'язку його видів немає і потребує детального вивчення й обґрунтування.

Слід зазначити, що існують неоднозначні погляди щодо класифікації системи відтворення основних засобів.

Герасимчук В. Г. вважає, що відтворення основних фондів являє собою інтегровану, органічно пов'язану цілісну систему економічних, організаційних і правових форм та методів господарювання, спрямованих на впровадження прогресивної і принципово нової техніки, комплексної модернізації основного капіталу [17].

Н. В. Ювіца вважає, що відтворення основних засобів – це процес, що складається з двох груп чинників: ендогенних (розмір нарахованої амортизації, відповідність суми нарахованої амортизації, конкурентної стратегії підприємства, використання нарахованої суми амортизаційних коштів), які перебувають у сфері впливу конкретного підприємства, та екзогенних (уряд, економіка, технологія, суспільство), які перебувають у сфері впливу державних органів управління [18].

Відтворення основних засобів, як економічний процес, має характерні ознаки:

- основні засоби поступово переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції;

- у процесі відтворення основних засобів одночасно відбувається збільшення їх первісної та залишкової вартості;

- через амортизаційні відрахування здійснюється накопичення в грошовій формі частково перенесеної вартості основних засобів на готову продукцію – таким чином формується амортизаційний фонд підприємства;

- основні засоби відновлюються в натуральній формі протягом певного часу, що дає змогу маневрувати коштами амортизаційного фонду [19].

Частіше за все до заходів із відтворення основних засобів відносять реконструкцію, модернізацію, технічне переозброєння та інші види поліпшення основних засобів, а також ремонт об'єктів основних засобів, якщо такі ремонти сприяють збільшенню майбутніх економічних результатів, очікуваних від їх використання.

Форми відтворення основних засобів класифікуються за розміром фінансування та ефективністю його проведення:

- звужене відтворення означає зменшення первісної вартості основних засобів;

- просте відтворення характеризується збереженням первісної вартості основних засобів (відновлюється виробнича потужність);

– розширене відтворення означає зростання первісної вартості основних засобів та їх загальної кількості, що призведе до зростання продуктивності обладнання. Розширене відтворення здійснюється за рахунок прибутку підприємства, а також частково, за рахунок амортизаційних відрахувань, однак найчастіше за все потребує додатково залучених коштів (банківські кредити, лізинг) [20].

Звужений та простий форми відтворення неспроможні забезпечити покращення матеріально-технічної бази підприємства. Просте відтворення основних засобів на підприємстві дозволяє лише підтримувати існуючий виробничо-технічний рівень, проте не дає змоги підприємству динамічно розвиватись, нарощуючи свій виробничий потенціал.

Розширений спосіб відтворення основних засобів забезпечує прискорення темпів розвитку та покращення ефективності виробництва завдяки інтенсифікації відтворення та покращення стану діючих основних засобів підприємств.

Існує два шляхи розширеного відтворення основних засобів: інтенсивний та екстенсивний. Інтенсивний шлях розширеного відтворення свідчить про впровадження у виробництво сучасного новітнього обладнання та устаткування, яке підвищує ефективність виробництва. Екстенсивний шлях – це оновлення основних засобів базової технічної основи, але в більшій кількості.

Відтворення основних засобів може здійснюватися за такими напрямками:

– реконструкція діючих підприємств, спрямована на повну або часткову перебудову й переобладнання виробництва для випуску нових засобів виробництва і предметів споживання;

– технічне переобладнання виробництва, що полягає у підвищенні технічного рівня через запровадження нової високопродуктивної техніки;

– будівництво нових підприємств і виробничих об'єктів для формування нових виробництв та розширення випуску конкурентноспроможної продукції;

– розширення існуючих основних і допоміжних цехів та підприємств шляхом спорудження другої і наступної черг, введення в дію додаткових потужностей тощо.

Такі форми відтворення основних засобів і методи оновлення виробничого потенціалу підприємств виступають як взаємозв'язані складові єдиного відтворювального процесу та доповнюють один одного. Проте пріоритетними вважаються технічне переоснащення і реконструкція діючих виробничих об'єктів. Нове будівництво стає економічно доцільним за умови вичерпання можливостей нарощування виробничого потенціалу на діючих потужностях, а також при створенні нових видів виробництва і необхідності забезпечення належного рівня екологічної безпеки виробничо-господарської діяльності [21].

Процес відтворення основних засобів має декілька характерних ознак:

1) основні виробничі засоби поступово переносять свою вартість на вироблену продукцію;

2) у процесі відтворення основних виробничих засобів одночасно відбувається рух їхньої споживної вартості;

3) нарахуванням амортизаційних відрахувань здійснюється нагромадження в грошовій формі частково перенесеної вартості основних виробничих засобів на готову продукцію;

4) основні виробничі засоби поновлюються в натуральній формі протягом тривалого часу, що створює можливість маневрувати коштами амортизаційного фонду [22].

Для процесу відтворення основних фондів характерні такі конкретні показники:

– динаміка – відношення вартості основних фондів на кінець періоду (року) до вартості їх на початок періоду (показує темпи їх зростання);

– зношування, яке визначають як відношення суми зношування основних фондів до повної їх вартості на початок року;

– збереження, що розраховується як відношення первісної вартості без величини зношування до повної первісної вартості на початок року;

– оновлення, яке визначають як відношення вартості введених в експлуатацію нових або повністю реконструйованих основних фондів до повної їх вартості на кінець року;

– вибуття, що визначається зіставленням вартості основних фондів, які вибули впродовж року внаслідок зношування, до повної первісної вартості на початок року.

Порівняння двох останніх показників – оновлення основних фондів і їх вибуття – дає уявлення про тип їх відтворення. Якщо показник оновлення вищий, ніж показник вибуття, то відбувається розширене відтворення основних фондів. Рівність їх свідчить про просте відтворення, коли ж вищий показник вибуття основних фондів – відбувається звужене відтворення основних фондів.

Постійний розвиток технологій та науки в наш час вимагає від підприємств наявності основних фондів, які б могли не просто забезпечити процес виробництва. Таким чином основні фонди виступають однією з конкурентних переваг підприємств, оскільки їх належний стан та використання безпосередньо впливають на ефективність їх функціонування, дають змогу підвищити продуктивність праці, покращити якість продукції, мінімізувати витрати виробництва та вивести його на новий рівень розвитку [21].

Основною проблемою, з якою стикаються підприємства під час відновлення основних фондів – недостатність матеріальних ресурсів для його фінансування.

Фінансування простого та розширеного відтворення основних засобів має свої особливості. Як правило, джерелом фінансування простого відтворення основних засобів є амортизаційні відрахування. Основним джерелом фінансування розширеного відтворення основних засобів є чистий прибуток в частині, яка не була виплачена у формі дивідендів власникам. У випадку недостатності власних коштів, кредитоспроможні підприємства можуть скористатися довгостроковими

банківськими кредитами чи коштами, отриманими від випуску цінних паперів (акцій та облігацій).

Процес пошуку фінансових коштів для відтворення основних фондів досить тісно переплітається з усім процесом їх відновлення: кожен з етапів відновлення може містити необхідні резерви, які дозволять максимізувати результати його здійснення.

Першим кроком процесу відновлення основних виробничих фондів є саме визначення потреби у їх відновленні. На даному етапі виявляються причини неефективного функціонування необоротних засобів виробництва та розглядаються можливі шляхи ліквідації чинників, що знижують ефективність їх використання, не застосовуючи механізм оновлення основних засобів [23]. Для цього на підприємстві проводять оцінку стану своїх засобів праці, їх складу і структури.

На другому етапі відбувається визначення виробничої потреби підприємства в оновленні основних засобів. Розробляються норми потреби в обладнанні, його використання та ремонту. При необхідності встановлюється перелік основних засобів, які потребують відновлення, заміни, реконструкції тощо.

На наступному етапі проводиться оцінка можливих результатів оновлення основних засобів, визначення переваг та недоліків відтворення, а також майбутнього підвищення ефективності використання основних засобів, обирається форма та тип відтворення основних засобів, здійснюється техніко-економічне обґрунтування відтворення, де ефективність розглядається як потенційно корисна віддача від заходів, спрямованих на відтворення основних засобів.

Далі визначається обсяг необхідних коштів для відтворення основних засобів, а також срок їх окупності, проводиться оцінка власних фінансових ресурсів та оцінка вартості їх залучення, оцінюється обсяг чистого прибутку та амортизації, ефективність методу нарахування амортизації [24].

Висновки до розділу 1

На підставі аналізу літературних джерел можна зробити наступні висновки:

1. Досліджено економічну сутність та роль основних фондів у процесі виробництва.

Основними фондами є матеріальні активи, що використовуються у процесі виробництва більше одного року, вартість яких поступово зменшується та переноситься на собівартість виробленої продукції.

До основних фондів відносяться земельні ділянки, будинки, споруди, передавальні пристрої, машини та обладнання, транспортні засоби, інструменти та інше.

Основні фонди можуть формуватися як за рахунок власних коштів підприємства (внески засновників, прибуток), так і за рахунок залучених коштів.

Облік основних фондів здійснюється у натуральній та вартісній формах.

Облік основних фондів у натуральній формі визначає кількісний склад основних фондів. Облік у вартісній формі необхідний для зведеного обліку фондів, розрахунку амортизаційних відрахувань та оцінки показників ефективності використання основних фондів.

Оцінка основних фондів дає змогу правильно визначити загальний обсяг основних засобів, їх структуру та динаміку, розрахувати економічні показники діяльності підприємства за певний період.

Під час використання основні фонди зазнають фізичного і морального зносу.

Фізичний знос характеризується поступовою втратою первісних техніко-експлуатаційних якостей, що проявляється у спрацюванні деталей, агрегатів або їх руйнуванні. Фізичний знос також називають матеріальним зносом.

Матеріальний знос виникає тоді, коли фізично основні фонди ще придатні до використання, але вже не приносять необхідного ефекту внаслідок науково-технічного прогресу.

Для відшкодування вартості зношеної частини основних фондів підприємство робить амортизаційні відрахування.

Амортизація – це перенесення вартості основних фондів на вартість новоствореної продукції з метою їх повного відновлення.

Підприємство може самостійно обирати який метод амортизації використовувати залежно від види основних фондів, умов їх експлуатації та морального зносу.

Методи прискореної амортизації виступають для підприємства гарантією від втрат внаслідок знецінення основних фондів та підсилюють роль амортизації як джерела наргомадження.

2. Розглянуто показники ефективності використання основних фондів.

Підприємства постійно вирішують проблеми ефективності використання основних фондів.

Для оцінки ефективності використаня основних фондів розрізняють узагальнюючі та конкретні показники.

Узагальнюючими показниками є: фондovіддача, фондомісткість, фондоозброєність праці, рентабельність основних фондів, коефіцієнти ввкдення та вибуття основних фондів.

До конкретних показників відносять: коефіцієнти інтенсивного, екстенсивного та інтегрального використання обладнання, резерв виробничої потужності, коефіцієнт змінності роботи устаткування, напруженість використання устаткування та виробничих площ.

3. Розглянуто процес відтворення основних фондів на підприємстві.

Функціонування виробництва забезпечується постійним відтворенням основних засобів.

Відтворення основних засобів – це процес постійного їх оновлення, через придбання нових основних засобів, реконструкцію, технічного переозброєння, модернізацію та капітальний ремонт вже діючого.

Метою відтворення є відшкодування вартості спрацьованих основних засобів, збільшення виробничої потужності, забезпечення підприємства основними засобами та підтримання їх у робочому стані.

Існує звужене, просте та розширене відтворення основних засобів.

Звужене та просте відтворення підтримує існуючий виробничо-технічний рівень основних засобів.

Розширене відтворення забезпечує прискорення темпів розвитку та покращення ефективності виробництва.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ НА ПП «МЕТ-АЛ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПП «Мет-Ал»

ПП «Мет-Ал» засноване в 2001 році, взяло курс на створення власної бази виробництва елементів кріплення та з'єднання для електричних мереж будь - якої потужності. Мета діяльності підприємства – допомогти енергетичним об'єднанням та підприємствам споживачам використовувати електроенергію з найбільшою ефективністю, та максимально захистити людину від небезпеки.

Фахівці підприємства працюють над вдосконаленням всіх типів елементів, що виробляються. А також над пошуком нових, більш досконалих конструкцій та технологічних процесів. Про результативність досліджень свідчить значна кількість авторських свідоцтв та технічних умов.

Електромережі повинні утримуватись та з'єднуватись елементами національного виробництва, яких повинно бути в достатку, високої якості та максимально надійних.

Серійними елементами підприємства, є затискачі апаратні, плашкові; наконечники алюмінієві, мідні та комбіновані; пристрої проміжного кріплення повітряної лінії електропередачі(гак); перехідні пластини (шини) мідно-алюмінієві; з'єднувальні елементи кріплення для СІП та багато інших виробів.

Також підприємство займається комплексним забезпеченням напівфабрикатами спеціальних сталей для виготовлення технологічної оснастки та інструменту.

Фактично на підприємстві виконуються всі етапи виробництва, від розробки пропозиції до забезпечення клієнта виробами потрібних розмірів та якості.

Надійними партнерами у діяльності ПП «Мет-Ал» виступають вітчизняні заводи гіганти та багато регіональних підприємств які є гордістю України.

Колектив підприємства з оптимізмом дивиться в майбутнє і раді кожному, хто хоче з нами співпрацювати на благо держави.

Приватне підприємство «Мет-Ал» має лінійну структуру управління (рис 2.1). Всі відділи підпорядковуються одному керівнику в особі директора підприємства.

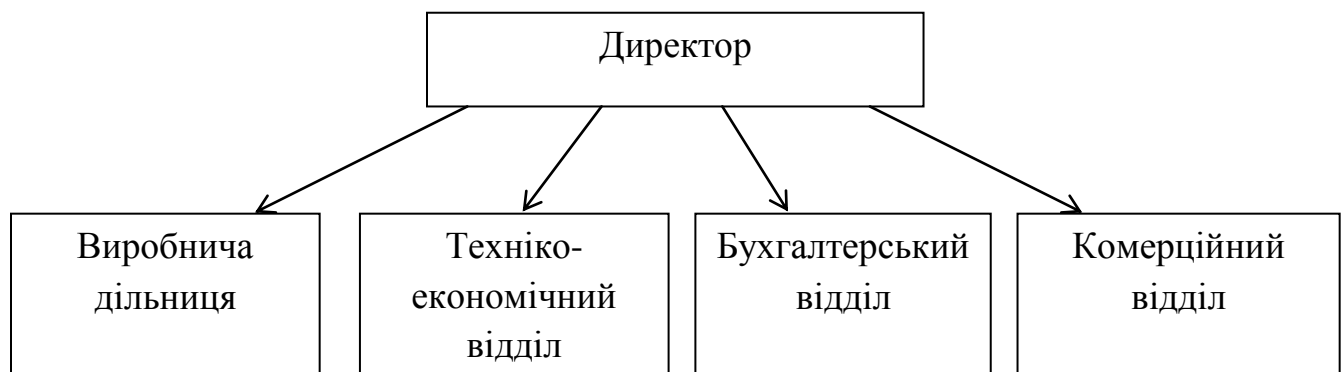

Рис. 2.1. Структура управління ПП «Мет-Ал»

Загальна характеристика підприємства представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна характеристика ПП «Мет-Ал»

Офіційна назва:	Приватне підприємство «Мет-Ал»
Місце, номер та дата реєстрації	Виконавчий комітет Запорізької міської ради серія АОО №206754 від 28.02.2001 року
Код ЄДРПОУ	31377000
Форма власності	Приватне підприємство
Юридична та поштова адреси	м.Запоріжжя вул..Кругова,165 69068
Основний вид діяльності	Оптова торгівля чорними та кольоровими металами в первинних формах та напівфабрикатами з них.
Керівник (його посада)	Сивоконь М.А. (директор)
Кількість працівників	12

ПП «Мет-Ал» виготовляє елементи кріплення та з'єднання для електричних мереж для вітчизняних підприємств та споживачів, а також має на меті постачати свою продукцію на іноземні ринки. Саме ця мета стимулює підприємство постійно вдосконалювати технології виробництва, покращувати якість продукції та шукати нові шляхи зниження собівартості продукції.

Основними конкурентами ПП «Мет-Ал» є ТОВ «Аліт», ПП «Електро-К» та ТОВ «Енерготехсервіс». Всі вони володіють високою технологією виробництва та мають високоякісне обладнання.

Проведемо оцінку конкурентоспроможності ПП «Мет-Ал». Для цього складемо таблицю аналізу конкурентоспроможності ПП «Мет-Ал» та його конкурентів за п'ятибальною шкалою, де 5 – найвищий бал, а 1 – найнижчий (таблиця 2.2) [25].

Таблиця 2.2

Аналіз конкурентоспроможності ПП «Мет-Ал» та його конкурентів

Параметри	ПП «Мет-Ал»	ТОВ «Аліт»	ПП «Електро-К»	ТОВ «Енерготех-сервіс»	Сума балів
Асортимент продукції	5	4	4	4	17
Ціна	5	3	5	4	17
Умови постачання	5	3	4	5	17
Якість продукції	5	4	5	4	18
Робота з клієнтами	5	4	5	5	19
Гарантії на продукцію	5	4	4	5	18
Загальна сума балів	30	22	27	27	106

Наступним кроком визначимо ваговий коефіцієнт кожного показника шляхом ділення суми балів у відповідному рядку на загальну суму балів, після

чого оцінимо ПП «Мет-Ал» та його конкурентів за кожним параметром з урахуванням вагового коефіцієнту (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3

Оцінка ПП «Мет-Ал» та його конкурентів

Параметри	Ваговий коефіцієнт	ПП «Мет-Ал»	ТОВ «Аліт»	ПП «Електро-К»	ТОВ «Енерготехсервіс»
Асортимент продукції	0,16	0,8	0,64	0,64	0,64
Ціна	0,16	0,8	0,48	0,8	0,64
Умови постачання	0,16	0,8	0,48	0,64	0,8
Якість продукції	0,17	0,85	0,68	0,85	0,68
Робота з клієнтами	0,18	0,9	0,72	0,9	0,9
Гарантії на продукцію	0,17	0,85	0,68	0,68	0,85
Разом		5	3,68	4,51	4,51
Місце		1	4	3	2

З даних таблиці 2.3 видно що лідером виступає ПП «Мет-Ал». ПП «Електро-К» та ТОВ «Енерготехсервіс» мають однакові результати та зовсім тохи відстають від ПП «Мет-Ал». Найгіршу позицію займає ТОВ «Аліт».

Далі проведемо аналіз виробництва та реалізації продукції на ПП «Мет-Ал». Почнемо з аналізу виконання плану з виробництва основних видів продукції за 2017-2019 роки (таблиця 2.4) [26].

Як показують дані таблиці 2.4, об'єми виробництва продукції ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки збільшуються. Майже по всіх видах продукції план з виробництва перевищується.

Наступним етапом необхідно порівняти об'єми виробництва та реалізації продукції за 2017-2019 роки (таблиця 2.5).

Таблиця 2.4

Аналіз виконання плану з виробництва основних видів продукції за 2017-2019 роки, тис.грн

Види продукції	2017 рік		Відсоток виконання плану	2018 рік		Відсоток виконання плану	2019 рік		Відсоток виконання плану
	За планом	Фактично		За планом	Фактично		За планом	Фактично	
Зажими з'єднувальні плашечні алюмінієві	2000,00	2107,26	105,36%	2050,00	2153,53	105,05%	2050,00	1447,78	70,62%
Зажими з'єднувальні плашечні сталеві	1220,00	1228,64	100,71%	1220,00	1230,58	100,86%	1220,00	1004,20	82,31%
Елементи кріпіння типу «Гак»	650,00	663,41	102,06%	800,00	1387,61	173,45%	1200,00	2498,81	208,23%
Наконечники кабельні мідні	100,00	110,31	110,31%	100,00	111,41	111,41%	100,00	247,70	247,7%
Наконечники кабельні мідно-алюмінієві	220,00	244,29	111,04%	250,00	364,05	145,62%	350,00	372,99	106,57%
Наконечники кабельні алюмінієві	350,00	385,86	110,24%	380,00	438,38	115,36%	450,00	730,23	162,27%
Гільзи кабельні мідні	25,00	27,54	110,16%	25,00	11,86	47,44%	10,00	9,75	97,5%
Гільзи кабельні алюмінієві	45,00	49,64	110,31%	45,00	42,35	94,11%	40,00	39,20	98,0%
Обсяг виробництва	4610,00	4816,95	104,49%	4870,00	5739,77	117,86%	5420,00	6350,76	117,17%

Таблиця 2.5

Порівняльний аналіз виробництва та реалізації основних видів продукції за 2017-2019 роки

Види продукції	2017 рік		Відхилення, тис.грн	2018 рік		Відхилення, тис.грн	2019 рік		Відхилення, тис.грн
	Вироблено, тис.грн	Реалізовано, тис.грн		Вироблено, тис.грн	Реалізовано, тис.грн		Вироблено, тис.грн	Реалізовано, тис.грн	
Зажими з'єднувальні плашечні алюмінієві	2107,26	2252,89	145,63	2153,53	2162,09	8,56	1447,78	1484,48	36,7
Зажими з'єднувальні плашечні сталеві	1228,64	1197,21	-31,43	1230,58	1130,90	-99,68	1004,20	1030,20	26,0
Елементи кріпіння типа «Гак»	663,41	673,2	9,79	1387,61	1407,67	20,06	2498,81	2529,52	30,71
Наконечники кабельні мідні	110,31	106,44	-3,87	111,41	115,22	3,81	247,70	250,15	2,45
Наконечники кабельні мідно- алюмінієві	244,29	244,65	0,36	364,05	364,05	0	372,99	371,85	-1,14
Наконечники кабельні алюмінієві	385,86	384,98	-0,88	438,38	453,45	15,07	730,23	726,80	-3,43
Гільзи кабельні мідні	27,54	30,48	2,94	11,86	8,90	-2,96	9,75	8,69	-1,06
Гільзи кабельні алюмінієві	49,64	39,54	-10,1	42,35	49,79	7,44	39,20	36,25	-2,95
Всього	4816,95	4929,39	112,44	5739,77	5692,07	-47,7	6350,76	6437,94	87,18

Як показують дані таблиці 2.5, об'єм реалізації продукції ПП «Мет-Ал» збільшується з року в рік. Причому за деякими видами продукції спостерігається зниження об'ємів реалізації над об'ємами виробництва. Перевищення темпів зростання виробництва над темпами реалізації продукції свідчить про планове накопичення складського резерву для оперативного постачання згідно контрактів та створення запасу для реалізації замовлень з наявності по разовим угодам.

Проведемо аналіз та оцінку основних економічних показників діяльності ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки в таблиці 2.6 [27].

З таблиці 2.6 бачимо, що найбільш прибутковим із проаналізованих періодів на ПП «Мет-Ал» був 2019 рік. Не дивлячись на те, що обсяг виробленої продукції та чистий прибуток підприємства зменшилися у 2018 році порівняно з 2017 роком, у 2019 році підприємство збільшило ці показники на 15% порівняно з 2017 роком.

Позитивна динаміка відобразилась у збільшенні вартості активів, останні на кінець 2019 року склали 3661,3 тис. грн., що на 16% більше аніж на кінець 2018 року та на 15% більше ніж у 2017 році. Джерелом зростання активів стали власний капітал підприємства, в розмірі якого теж спостерігається зростання.

Чисельність персоналу у аналізованому періоді коливалась, протягом 2017 та 2018 років вона не змінювалась, а у 2019 році зменшилась на 3 людини. Проте це не позначилось на продуктивності праці. Також позитивна динаміка відзначилась у збільшенні фонду заробітної плати, який зростає кожен рік та у 2019 році склав 1375,3 тис. грн.

Зобразимо дані щодо середньорічної заробітної плати та продуктивності праці за 2017 - 2019 роки на рисунку 2.1.

Таблиця 2.6

Економічні показники діяльності ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 рр.

Показник	2017 рік	2018 рік	Відхилення 2018 від 2017 р., тис. грн.	Темп росту, %	2019 рік	Відхилення 2019 від 2018 р., тис. грн.	Темп росту, %
Обсяг виробленої продукції, тис. грн	10530,03	9996,7	-533,33	94,9%	12006,7	2010,0	120,1%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	14153,2	13412,8	-740,4	94,7%	16368,2	2955,4	122,0%
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	10569,0	10100,8	-468,2	95,6%	12204,7	2103,9	120,8%
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	547,1	600,8	53,7	109,8%	970,6	369,8	161,5%
Вартість активів на кінець року, тис. грн.	2828,1	3154,5	326,4	111,5%	3661,3	506,8	116,0%
Розмір власного капіталу на кінець року, тис. грн.	1056,4	1301,2	244,8	123,2%	2239,9	938,7	172,1%
Чисельність персоналу, чол.	15	15	0	100%	12	-3	80,0%
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	702,0	666,4	-35,6	94,9%	1000,5	334,1	150,1%
Фонд заробітної плати, тис. грн.	1119,8	1313,4	193,6	117,3%	1375,3	61,6	104,7%
Середньорічна заробітна плата, тис. грн./чол.	74,6	87,6	13,0	117,4%	114,6	27	130,8%

Рис. 2.2. Середньорічна зарплата та продуктивність праці за 2017-2019 рр.

З рисунку 2.2 видно, що у 2018 році порівняно з 2017 роком простежується зменшення продуктивності праці, але відбувається підвищення середньорічної заробітної плати над продуктивністю праці. У 2019 році спостерігається ріст продуктивності праці, який майже пропорційний росту середньорічної заробітної плати. Слід звернути увагу на те, що темп збільшення продуктивності праці, у цілому, випереджує темп збільшення середньорічної заробітної плати.

Таким чином, можна зробити загальний висновок, що у 2018-2019 роках дохідність та прибутковість підприємства ПП «Мет-Ал» зростала, а вартість активів підвищилась за рахунок збільшення розміру власного капіталу, що позитивно вплинуло на фінансове становище підприємства.

2.2. Діагностика фінансово-господарського стану ПП «Мет-Ал»

До початку аналізу ефективності використання основних засобів проаналізуємо більш детально майновий стан ПП «Мет-Ал». Вартість усього

майна підприємства на певну звітну дату визначається за даними балансу. Далі визначимо відхилення за кожним видом майна порівнянням даних на кінець і на початок звітного періоду. Для вивчення структурних змін необхідно додатково визначити питому вагу кожного виду майна в загальному обсязі балансу, а також вивчити причини змін структури майна [28].

Загальна оцінка стану майна та його складових за період 2017-2019 роки для аналізованого підприємства наведена в таблиці 2.7.

З даних таблиці 2.7 спостерігається щорічне збільшення вартості майна ПП «Мет-Ал».

В загальній структурі майна більший відсоток припадає на оборотні активи (від 85% у 2017 р. до 90% у 2019 р.). Обсяг основних засобів та необоротних активів скоротився з 15% до 10%.

В структурі оборотних активів найбільшу частку мають запаси, які мають тенденцію до збільшення (від 79% у 2017 р. до 83,5% у 2019 р.) Дебіторська заборгованість має тенденцію до зниження, що є позитивною динамікою. Інші необоротні активи за досліджуваний період збільшились з 23 тис.грн. до 78 тис.грн. Зовсім незначну частку займають кошти та їх еквіваленти (менше 0,1%), обсяг яких також має тенденцію до збільшення.

Як бачимо, в структурі майна підприємства відбувалися певні зміни, пов'язані як зі специфікою роботи підприємства, так і викликані загальноекономічною ситуацією в країні.

Наступним етапом проведемо аналіз доходів та витрат підприємства. Він має велике значення в системі загальної оцінки роботи суб'єкта господарювання. Це пов'язано з тим, що доходи та витрати мають безпосередній вплив на загальний фінансовий результат діяльності підприємства, який може мати як позитивний, так і негативний характер [29].

Таблиця 2.7

Загальна оцінка стану майна ПП «Мет-Ал»

Показники	2017 рік			2018 рік			2019 рік		
	На поч. періоду	На кін. періоду	Відхилення	На поч. періоду	На кін. періоду	Відхилення	На поч. періоду	На кін. періоду	Відхилення
Усього майна	2587,7	2828,1	240,4	2828,1	3154,5	326,4	3154,5	3661,3	506,8
1. Основні засоби і необоротні активи	380,9	344,3	-36,6	344,3	369,4	25,1	369,4	358,4	-11,0
у % до майна	14,72%	12,17%	-2,55%	12,17%	11,71%	-0,46%	11,71%	9,79%	-1,92%
2. Оборотні активи	2206,8	2483,8	277,0	2483,8	2785,1	301,3	2785,1	3302,9	517,8
у % до майна	85,28%	87,83%	+2,55%	87,83%	88,29%	+0,46%	88,29%	90,21%	+1,92%
2.1. Запаси	1742,9	2002,7	259,8	2002,7	2328,0	325,3	2328,0	2758,6	430,6
у % до оборотного капіталу	78,98%	80,63%	+1,65%	80,63%	83,59%	+2,96%	83,59%	83,52%	-0,07%
2.2. Дебіторська заборгованість	440,6	440,5	-0,1	440,5	428,8	-11,7	428,8	451,0	22,2
у % до оборотного капіталу	19,96%	17,73%	-2,23%	17,73%	15,40%	-2,33%	15,40%	13,65%	-1,75%
2.3. Кошти та їх еквіваленти	0,5	1,3	0,8	1,3	2,3	1,0	2,3	15,3	13,0
у % до оборотного капіталу	0,02%	0,05%	+0,03%	0,05%	0,08%	+0,03%	0,08%	0,46%	+0,38%
2.4. Інші оборотні активи	23,0	39,3	16,3	39,3	26,0	-13,3	26,0	78,0	52,0
у % до оборотного капіталу	1,04%	1,58%	+0,54%	1,58%	0,93%	-0,65%	0,93%	2,36%	+1,43%

Проведемо аналіз фінансових результатів ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 рр.
Почнемо з аналізу доходів в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз динаміки та структури доходів ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки

Вид доходу	2017	2018	2019	2018 від 2017		2019 від 2018	
				Абсолютне відхилення тис. грн.	Відносне відхил. %	Абсолютне відхилення тис. грн.	Відносне відхил. %
Чистий дохід від реалізації продукції	14 153,2	13 412,8	16 368,2	-740,4	94,7%	+2 955,4	122%
Інші операційні доходи	-	-	0,6	-	-	+0,6	100%
Інші доходи	-	-	-	-	-	-	-
Всього доходи	14 153,2	13 412,8	16 368,8	-740,4	94,7%	+2 956,0	122%

Чистий дохід в 2019 році склав 16 368,02 тис. грн., що перевищує значення 2018 року та 2017 року. Чистий дохід від реалізації у 2019 році в порівнянні з 2018 роком збільшився на 22%.

Інші операційні доходи впродовж 2017 та 2018 роках відсутні, інші доходи також відсутні.

Проведемо аналіз витрат ПП «Мет-Ал» в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз витрат ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки

Види витрат	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2018 від 2017		2019 від 2018	
				Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхил. %	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхил. %
1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції	10569,0	10 100,8	12 204,7	-468,2	95,6%	+2 103,9	120,83%

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші операційні витрати	2917,0	2 579,3	2 980,4	-337,7	88,4%	+401,1	115,55%
Інші витрати	-	-	-	-	-	-	-
Всього	13 486,0	12 680,1	15 150,1	-805,9	94,0%	+2 470,0	119,48%

Собівартість реалізованої продукції в 2019 році становила 12204,7 тис. грн., що на 2103,9 тис. грн. більше значення 2018 року (це складає 20,83%).

Інші операційні витрати в 2019 році склали 2980,4 тис. грн., що перевищує значення 2018 та 2017 років. Збільшення інших операційних витрат складає 15,55%.

Інші витрати відсутні.

Загальна сума витрат в 2019 році збільшилась майже на 20% порівняно з 2018 роком. Це пов'язанно з щорічним збільшенням обсягів вирибництва.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його фінансова стійкість (стабільність).

Фінансова стійкість – це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування [30].

Аналіз фінансової стійкості підприємства є найважливішим етапом оцінки його діяльності і фінансово-економічного благополуччя, відображає результати його поточного, інвестиційного і фінансового розвитку, містить необхідну інформацію для інвесторів, а також характеризує здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями та нарощувати свій економічний потенціал.

Для оцінки фінансової стійкості використовують систему показників, що наведені в таблиці 2.10 [31].

Таблиця 2.10

Система показників фінансової стійкості

Назва коефіцієнтів	Короткий зміст коефіцієнтів	Методика розрахунку (за даними Ф1 «Баланс»)	Оптимальне значення
1	2	3	4
1. Коефіцієнт автономії	Характеризує ступінь незалежності підприємства від зовнішніх запозичень. Визначається як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу	$p.1495:p.1900$	$>0,5$
2. Коефіцієнт фінансової залежності	Це показник, обернений до коефіцієнту автономії. Зростання цього показника обумовлює збільшення частки позичених коштів у фінансуванні підприємства	$(p.1900 - p.1495) : p.1900$	$<0,5$
3. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Показник показує, яке частина власного капіталу використовується для фінансування по точної діяльності. Визначається як відношення власного капіталу до оборотних активів	$p.1495:p.1195$	$>0,4$
4. Коефіцієнт фінансової стабільності	Показник характеризує фінансову стійкість підприємства. Він показує скільки грн. власного капіталу припадає на 1 грн залученого капіталу	$p.1495:(p.1595 + p.1695)$	$>1,0$
5. Коефіцієнт фінансового ризику; фінансування	Показник зворотний попередньому. Він показує скільки грн. залученого капіталу припадає на 1 грн власного капіталу	$(p.1595 + p.1695) : p.1495$	$<0,5$

Продовження таблиці 2.10

1	2	3	4
6. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	Показує, яка частина оборотних активів забезпечується за рахунок власних засобів	(р.1495- -р.1095): :р.1195	>0,1
7. Коефіцієнт поточних зобов'язань	Характеризує питому вагу поточних зобов'язань в загальній сумі джерел формування	р.1695: :(р.1595+ +р.1695)	>0,5
8. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	Характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел формування	р.1595: :(р.1595+ +р.1695)	<0,2

В таблиці 2.11 наведені результати розрахунків і аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості, методика визначення яких подана в таблиці 2.10.

Таблиця 2.11

Оцінка показників фінансової стійкості ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018 від 2017	Відхилення 2019 від 2018	Оптимальне значення
1	2	3	4	5	6	7
1.Коефіцієнт автономії	0,37	0,41	0,61	0,04	0,2	>0,5
2.Коефіцієнт фінансової залежності	0,63	0,59	0,39	-0,04	-0,2	<0,5
3.Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,43	0,47	0,68	0,04	0,21	>0,4
4.Коефіцієнт фінансової стабільності	0,6	0,7	1,58	0,1	0,88	>1,0
5.Коефіцієнт фінансового	1,68	1,42	0,63	-0,26	-0,79	<0,5

Продовження таблиці 2.11

1	2	3	4	5	6	7
ризик; фінансування						
6.Коефіцієнт забезпеченості власними оборот- ними засобами	0,29	0,33	0,57	0,04	0,24	>0,1
7.Коефіцієнт поточних зобов'язань	1	1	1	0	0	>0,5
8. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0	0	0	0	0	<0,2

Аналіз коефіцієнтів фінансової стійкості свідчить, що всі коефіцієнти у 2019 році відповідають встановленим нормативам.

Покращення коефіцієнту авторономії свідчить про те, що підприємство стає більш автономним, самостійним, тобто здійснює свою діяльність за допомогою власних коштів, це відображається у зменшенні коефіцієнта фінансової залежності.

Позитивна тенденція до підвищення коефіцієнту маневреності власного капіталу свідчить про те, що поточна діяльність підприємства фінансується переважно за рахунок власного капіталу.

Збільшення коефіцієнту фінансової стабільності показує, що на 1 грн залученого капіталу припадає 1,58 грн власного капіталу підприємства.

Покращення значень коефіцієнту забезпеченості власними оборотними засобами показує, що у 2019 році майже 50% оборотних активів забезпечується за рахунок власних засобів. Коефіцієнти поточних і довгострокових зобов'язань є не змінними.

Стан фінансової стійкості досліджуваного підприємства поданий в таблиця 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз стану фінансової стійкості ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення 2018 від 2017	Відхилення 2019 від 2018
1. Наявність власних оборотних засобів [(р.1495+р.1665) – р.1095]	712,1	931,8	1881,5	219,7	949,7
2.Наявність довгострокових джерел формування запасів [(р.1495+р.1665+р.1595) – р.1095]	712,1	931,8	1881,5	219,7	949,7
3. Показник загальної величини джерел формування запасів [(р.1495+р.1665+р.1595+р.1695) – р.1095]	2483,8	2785,1	3302,9	301,3	517,8
4. Вартість запасів (р.1100)	2002,7	2328,0	2758,6	325,3	430,6
5. Надлишок (+) або недостача (-) власних оборотних засобів (р.1-р.4)	-1290,6	-1396,2	-877,1	-105,6	519,1
6. Надлишок (+) або недостача (-) довгострокових джерел формування (р.2-р.4)	-1290,6	-1396,2	-877,1	-105,6	519,1
7. Надлишок (+) або недостача (-) загальної величини джерел формування запасів (р.3-р.4)	481,1	457,1	544,3	-24,0	87,2

Дані таблиці 2.12 свідчать, що фінансовий стан підприємства не є стійким, але спостерігається щорічне покращення показників фінансового стану. Тому необхідно розробити стабілізуючі заходи для покращення ситуації, якими можуть бути скорочення поточних зобов'язань, збільшення джерел власного

капіталу, додаткове залучення довгострокових засобів, орієнтованих на розширення виробництва.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо.

Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства, основними з яких є показники, що характеризують оборотність засобів або їх джерел [32].

Показниками оборотності для оцінки ділової активності є:

1. Коефіцієнт оборотності активів – відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів:

$$K_o = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}(p2000, \phi 2)}{\text{Середня вартість активів}(p1300, \phi 1)} \quad (2.1)$$

Зворотна величина - коефіцієнт завантаження показує скільки за звітний період витрачено грошових одиниць активу на одну грошову одиницю реалізованої продукції.

2. Коефіцієнт оборотності оборотних активів показує скільки, грошових одиниць продукції приносить кожна одиниця оборотних активів:

$$K_{ob} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}(p2000, \phi 2)}{\text{Середня вартість оборотних активів}(p1195, \phi 1)} \quad (2.2)$$

Швидкість обороту активів багато в чому залежить від органічної будови капіталу (співвідношення основного і оборотного капіталу). Чим більше частка

основного капіталу в загальній його сумі, тим повільніше він обертається, і навпаки, зі збільшенням питомої ваги оборотних активів прискорюється загальна оборотність капіталу (активів).

3. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів – відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

Коефіцієнт оборотності виробничих запасів розраховується за формулою:

$$K_3 = \frac{\text{Середня собівартість реалізованої продукції}(p2050 + p2130 + p2150, \phi 2)}{\text{Середня вартість виробничих запасів}(p1100, \phi 1)} \quad (2.3)$$

4. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (коштів у розрахунках) – показує кількість оборотів дебіторської заборгованості:

$$K_4 = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}(p2000, \phi 2)}{\text{Середня величина дебіторської заборгованості}} \quad (2.4)$$

5. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – характеризує залучені кошти, які підлягають поверненню.

$$K_5 = \frac{\text{Сума закупівель}}{\text{Середня величина кредиторської заборгованості}(p1695, \phi 1)} \quad (2.5)$$

Сума закупівель = [чиста виручка від реалізації продукції – фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування + залишки виробничих запасів на кінець періоду] – елементи доданої вартості.

Елементи доданої вартості витрати на оплату праці + відрахування на соціальні заходи + амортизація.

В координатному вимірі сума закупівель визначається за такою формулою:

$$\begin{aligned} \text{Сума закупівель} = & [p.2000, \phi 2 - p.2290, \phi 2 + p.1100 : p.1103, \phi 1] - \\ & - [p.2505, \phi 2 + p.2510, \phi 2 + p.2515, \phi 2] \end{aligned} \quad (2.6)$$

6. Коефіцієнт оборотності власного капіталу – відображає швидкість обороту вкладеного власного капіталу:

$$K_v = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}(p2000, \phi 2)}{\text{Середня величина власного капіталу}(p1495, \phi 1)} \quad (2.7)$$

Аналіз показників оборотності, розрахованих на підставі формул (2.1-2.7), наведений в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Аналіз ділової активності ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхил. 2018 від 2017	Відхил. 2019 від 2018
1	2	3	4	5	6
1. Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн	14153,2	13412,8	16368,2	-704,4	2955,4
2. Повна собівартість реалізованої продукції, тис,грн	10569,0	10100,8	12204,7	-468,2	2103,9
3.Середня вартість активів, тис. грн	2828,1	2154,5	3661,3	-673,6	1506,8
4.Середня вартість оборотних активів, тис. грн	2483,8	2785,1	3302,9	301,3	517,8
5.Середня вартість виробничих запасів, тис. грн	2002,7	2328,0	2758,6	325,3	430,6

Продовження таблиці 2.13

1	2	3	4	5	6
6.Середня величина дебіторської заборгованості, тис. грн	311,8	374,8	353,1	63,0	-21,7
7.Середня величина кредитор. заборгованості, тис. грн	1771,7	1853,3	1421,4	81,6	-431,9
8.Середня величина власного капіталу, тис. грн	1056,4	1301,2	2239,9	244,8	938,7
Коефіцієнт оборотності: 9. Активів (р.1: р.3)	5,0	6,23	4,47	1,23	-0,76
10.Оборотних активів (р.1: р.4)	5,70	4,82	4,96	-0,88	0,14
11.Виробничих запасів (р.2: р.5)	5,28	4,34	4,42	-0,94	0,08
12.Дебіторської заборгованості (р.1: р.6)	45,39	35,79	46,36	-9,6	10,57
13.Власного капіталу (р.1:р.8)	13,40	10,31	7,31	-3,09	-3,0
Термін одного обороту, дні 14. Активів (360: р. 9)	72,0	57,78	80,54	-14,22	32,76
15.Оборотних активів (360:р10)	63,16	74,69	72,58	11,53	-2,11
16.Виробничих запасів (360:р.11)	68,19	82,95	81,48	14,76	-1,47
17.Власного капіталу (360:р.13)	26,87	34,92	49,24	8,05	14,32
Строк погашення, дні 18.Дебіторської заборгованості (360: р. 12)	7,93	10,06	7,77	2,13	-2,29
19.Тривалість операційного циклу (р.16+р.18)	76,12	93,01	89,25	16,89	-3,076

Аналіз даних таблиці 2.13 свідчить, що коефіцієнт оборотності активів знижується (на 1 грн активів припадає 4,42 грн реалізованої продукції), коефіцієнт оборотності виробничих запасів також зменшується, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства.

Термін одного обороту оборотних активів та виробничих запасів у 2019 році порівняно з 2018 роком скоротився, що позитивно впливає на ділову активність підприємства. Строк погашення дебіторської заборгованості також зменшився, що покращує фінансовий стан підприємства.

2.3 Аналіз ефективності використання основних фондів на ПП «Мет-Ал»

Для початку проведемо аналіз обсягу, структури та технічного стану основних засобів. Під час аналізу необхідно враховувати, що різні види основних засобів беруть різну участь у процесі господарської діяльності підприємства. Виробнича потужність визначається лише величиною промислово-виробничих основних засобів. Невиробничі основні засоби у виробництві безпосередньої участі не беруть, вони лише обслуговують культурно-побутові потреби колективу.

Таблиця 2.14

Аналіз структури основних фондів ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютне відхилення 2019 від 2018	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%
Загальна сума основних засобів:	554,5	100,00	627,1	100,00	669,4	100,00	42,3	0,00
1) будівлі, споруди, передавальні споруди	122,4	22,08	122,4	19,52	122,4	18,29	0	-1,23
2) машини та обладнання	50,8	9,16	123,4	19,68	165,7	24,75	42,3	5,07
3) транспортні засоби	102,2	18,43	102,2	16,30	102,2	15,27	0	-1,03
4) інструменти, прилади, інвентар (меблі)	264,6	47,72	264,6	42,19	264,6	39,53	0	-2,66
5) малоцінні необоротні матеріальні активи	14,5	2,61	14,5	2,31	14,5	2,16	0	-0,15

Аналіз розрахунків наведених в таблиці 2.14 показує, що загальний обсяг основних засобів на ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки зріс на 122 тис. грн., що відбулося за рахунок збільшення машин та обладнання на 72,6 тис. грн. у 2018 році та на 42,3 тис. грн. у 2019 році. Найбільшу частку займають інструменти та приладдя (40%), майже до чверті збільшилась частка машин та обладнання.

Для оцінки технічного стану основних фондів визначаються коефіцієнти зносу та придатності.

Коефіцієнт зносу (K_{zn}) визначається як відношення суми зносу за весь період функціонування основних фондів (Z_n) до їх первісної вартості (ОФп):

$$K_{zn} = \frac{Z_n}{O\Phi n} \quad (2.8)$$

Коефіцієнт зносу характеризує зношеність функціонуючих основних фондів, тобто ту частину вартості основних фондів, яка перенесена на вартість новоствореного продукту.

Коефіцієнт придатності (K_{np}) розраховується як відношення залишкової вартості основних фондів (ОФз) до їх первісної вартості (ОФп):

$$K_{np} = \frac{O\Phi z}{O\Phi n} = 1 - K_{zn} \quad (2.9)$$

Зазначені коефіцієнти визначаються на підставі моментних показників, тобто на певний період. Тому вони обчислюються на початок і кінець досліджуваного періоду.

В таблиці 2.15 наведені розрахунки технічного стану основних фондів ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки.

Таблиця 2.15

Аналіз технічного стану основних фондів ПП «Мет-Ал»

Показник	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Відхилення 2019 від 2018
	На поч. періоду	На кін. періоду	На поч. періоду	На кін. періоду	На поч. періоду	На кін. періоду	
1.Первісна вартість основних фондів, тис. грн	546,8	554,5	554,5	627,1	627,1	669,4	42,3
2.Зношеність основних фондів, тис. грн	299,5	343,8	343,8	391,3	391,3	444,6	53,3
3.Залишкова вартість основних фондів, тис. грн	247,3	210,7	210,	235,8	235,8	224,8	-11,0
4.Коефіцієнт зносу (p2:p1)	0,55	0,62	0,62	0,62	0,62	0,66	0,04
5.Коефіцієнт придатності (p3:p1)	0,45	0,38	0,38	0,38	0,38	0,34	-0,04

Незважаючи на збільшення первісної вартості основних фондів за досліджуваній період на 122 тис. грн, внаслідок значного зношення їх коефіцієнт зношеності виріс і відповідно на стільки ж знизився коефіцієнт придатності.

Однак на підставі даних про коефіцієнти зносу і придатності не можна зробити точних висновків щодо стану основних фондів, оскільки:

- на суму зносу основних фондів великий вплив має метод нарахування амортизації, що застосовується на підприємстві;

- вартісна оцінка основних фондів залежить від кон'юнктури ринку, а відтак вона може відрізнятися від оцінки, отриманої за допомогою коефіцієнта придатності;

– на законсервоване обладнання нараховується амортизація на повне відновлення, однак, фізично ці основні фонди, з певним застереженням, не зношуються, а загальна сума зносу зростає.

Для забезпечення відтворення основних виробничих засобів важливе значення має ефективність їх використання, що є важливим фактором підвищення ефективної діяльності підприємства.

До показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, належать: фондоддача, рентабельність основних засобів, сума прибутку на одну гривню основних засобів.

Формули розрахунку показників ефективності використання основних засобів наведено у розділі 1.2. Розрахуємо дані показники за 2017-2019 роки (таблиця 2.16).

Таблиця 2.16

Аналіз ефективності використання основних фондів ПП «Мет-Ал» за
2017-2019 роки

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	
				2019 від 2018	2019 від 2017
1. Балансова вартість ОЗ, тис. грн.	554,5	627,1	669,4	42,3	114,9
2. Вартість виробленої продукції	4816,95	5739,77	6350,76	610,99	1533,81
3. Чисельність працівників	15	15	12	-3	-3
4. Фондомісткість	0,12	0,11	0,11	-0,01	-0,01
5. Фондоозброєність	36,97	41,81	55,78	13,97	18,81
6. Фондовіддача	8,87	9,15	9,49	0,34	0,62

На рівень фондоддачі впливають різні фактори, пов'язані як з зміною об'єму продукції, так і з ефективністю використання ОВФ, особливо активної її частини.

Рівень фондovіддачі залежить перш за все від зміни структури фондів (питомої ваги), від об'єму продукції, вартості активної частини.

Головна причина зниження фондovіддачі – неефективне використання ОФ (простої обладнання, недовикористання виробничих потужностей, низький коефіцієнт змінності, наявність невстановленого обладнання і тощо).

Збільшення фондovіддачі відображає збільшення частки виробленої продукції на 1 гривню вартості основних фондів.

Зменшення фондомісткості говорить про нестачу основних фондів.

Ще одним показником використання основних фондів є коефіцієнт амортизаційної віддачі, який розраховується за формулою 2.10:

$$K_{\text{амортизаційної віддачі}} = \frac{\text{Обсяг продукції в діючих цінах}}{\text{Сума амортизації}} \quad (2.10)$$

Даний показник необхідно аналізувати в динаміці (таблиця 2.17).

Таблиця 2.17

Розрахунок амортизаційної віддачі за 2017-2019 роки

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення (+,-)	
				2019 від 2018	2019 від 2017
1. Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	14153,2	13412,8	16368,2	2955,4	2215
2. Амортизація, тис. грн.	44,2	47,5	53,4	5,9	9,2
3. Коефіцієнт амортизаційної віддачі (p1:p2)	320,2	282,4	306,5	-13,7	24,1

В результаті проведених розрахунків ми бачимо, що коефіцієнт амортизаційної віддачі має тенденцію до зниження. Це свідчить про зниження

рівня використання основних засобів, що є негативним явищем в діяльності підприємства.

Дані для аналізу ефективності використання основних засобів наведені в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18

Розрахунок узагальнюючих показників ефективності використання основних засобів ПП «Мет-Ал» за 2017-2019 роки

Показник	Алгоритм розрахунку	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
					2019 від 2018	2019 від 2017	2019 від 2018	2019 від 2017
1. Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	Ф.2, р.2000	14153,2	13412,8	16368,2	2955,40	2215,0	122,03	115,65
2. Прибуток (збиток), тис. грн.	Ф.2, р.2350	547,1	600,8	970,6	369,80	423,50	161,55	177,41
3. Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн.	(Ф.1, р.1011 гр.3+гр.4)/2	550,65	590,8	648,25	57,45	97,60	109,72	117,72
4. Середньооблікова чисельність робітників, чол.		15	15	12	-3	-3	80,0	80,0
5. Фондовіддача, грн.	(р1:p3)	25,7	22,7	25,3	2,6	-0,4	111,45	98,44
6. Фондоозброєність	(р3:p4)	36,71	39,39	54,02	14,63	17,32	137,14	147,15
7. Рентабельність (збитковість) ОЗ, %	(р2:p3)*100	99,35	101,69	149,73	48,04	50,38	147,24	150,71
8. Продуктивність праці, грн.	(р1:p4)/10	94,35	89,42	136,40	46,98	42,05	152,54	144,57
9. Рівень ефективності використання ОЗ, %	(р7:p3)/10	0,017	0,015	0,021	0,006	0,004	140,0	123,53
10. Перший інтегральний показник ефективності використання основних засобів, грн.	$\sqrt{\frac{5 * 6}{100}}$	5,05	4,80	6,15	1,35	1,1	128,13	121,78
11. Другий інтегральний показник ефективності використання ОЗ, грн.	$\sqrt{\frac{5 * 6 * 8}{10000}}$	0,004	0,003	0,007	0,004	0,003	233,33	175,00

За 2019 рік фондівіддача основних засобів збільшилась на 11,45% порівнянно з 2018 роком, але знизилася на 1,56 % порівнянно з 2017 роком. Зростання рівня фондоозброєності свідчить про забезпеченість персоналу основними фондами та забезпечує підвищення продуктивності праці. Рентабельність основних засобів є досить низькою але має тенденцію до збільшення, з однієї гривні основних фондів підприємство отримує 5 грн прибутку.

Значення інтегрального показника дозволяє зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів. З трьох періодів відносно кращі показники використання основних засобів були у 2019 році.

Висновки до розділу 2

Таким чином, на підставі проведеного аналізу можна зробити наступні висновки:

1. Надано організаційно-економічну характеристику ПП «Мет-Ал».

Приватне підприємство «Мет-Ал» засноване у 2001 році. На підприємстві виробляються елементи кріплення та з'єднання для електричних мереж будь-якої потужності, такі, як затискачі апаратні, плашкові, накінечники, гаки бандажні, перехідні пластини.

На підприємстві виконуються всі етапи виробництва продукції.

За рахунок широкого асортименту, високої якості продукції, низьких цін, ПП «Мет-Ал» займає лідуючі позиції серед конкурентів.

Обсяги виробництва та реалізації продукції щороку збільшуються, відповідно, чистий дохід від реалізації продукції також збільшується.

Чисельність персоналу за досліджуваний період скоротився на 3 особи, але продуктивність праці зростає.

Фонд оплати праці має стійку тенденцію до зростання, що пов'язано з тенденціями збільшення середньої заробітної плати в регіоні.

2. Здійснено аналіз фінансово-господарської діяльності ПП «Мет-Ал».

На підприємстві спостерігається щорічне збільшення вартості майна за рахунок збільшення оборотних активів, зокрема виробничих запасів.

Доходи підприємства за аналізований період збільшились на 2000 тис.грн.

Підприємство здійснює свою діяльність переважно за рахунок власних коштів. Спостерігається збільшення коефіцієнтів автономії, маневреності власного капіталу, фінансової стабільності.

Результати аналізу фінансового стану свідчать про те, що фінансовий стан підприємства не є стійким, спостерігається нестача власних коштів. Проте спостерігається щорічне покращення показників фінансового стану.

3. Здійснено аналіз ефективності використання основних фондів на ПП «Мет-Ал».

Протягом аналізованого періоду відбувалось щорічне зростання вартості основних засобів за рахунок збільшення машин і обладнання.

Незважаючи на збільшення первісної вартості основних фондів за досліджуваний період на 122 тис.грн., внаслідок значного зменшення їх коефіцієнт зношеності збільшився.

Збільшення показника фондівіддачі відображає збільшення частки виробленої продукції на 1 гривню вартості основних фондів. Відповідно, зменшення фондомісткості говорить про нестачу основних виробничих фондів.

Основні засоби використовуються недостатньо ефективно, про що свідчить зменшення коефіцієнту амортизаційної віддачі, а також, малі значення інтегральних показників використання основних фондів.

Найвищі показники ефективності використання основних фондів спостерігались у 2019 році.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ

3.1. Організаційно-економічні заходи підвищення ефективності використання основних фондів

Одним з найважливіших завдань підприємства за сучасних умов є підвищення ефективності використання основних фондів.

Успішне функціонування основних фондів і виробничих потужностей залежить від інтенсивних та екстенсивних факторів поліпшення їх використання.

Інтенсивний напрямок підвищення ефективності використання основних фондів і виробничих потужностей припускає підвищення ступеня завантаження обладнання в одиницю часу (шляхом модернізації обладнання, встановлення оптимальних режимів його завантаження). Істотним напрямком підвищення ефективності використання виробничих потужностей є удосконалення структури основних фондів; удосконалення планування, управління й організації праці та виробництва; зниження фондомісткості, підвищення фондівіддачі та продуктивності праці на підприємстві; поліпшення та розвиток систем матеріального та морального стимулювання праці та ін.

Екстенсивний напрямок означає, що, з одного боку, буде збільшений час роботи діючого обладнання за календарний період, а, з іншого – підвищена питома вага діючого обладнання в загальному складі обладнання, що є на підприємстві. Для збільшення часу роботи обладнання необхідно: скоротити та ліквідувати внутрішньозмінні простої обладнання шляхом підвищення якості

ремонтного обслуговування, своєчасного забезпечення виробництва робочою силою, сировиною, паливом; скорочувати цілодобові простої обладнання, підвищити змінність його роботи.

Найважливішими шляхами підвищення ефективності використання основних фондів підприємства є:

- поліпшення складу, структури і стану основних засобів;
- удосконалення планування, управління та організації праці та виробництва;
- підвищення та розвиток матеріального та морального стимулювання праці;
- зниження фондомікості, підвищення фондівіддачі та продуктивності праці на підприємстві.

Однією з головних умов підвищення ефективності відтворювальних процесів є оптимальність термінів експлуатації основних фондів. Подовження чи скорочення термінів експлуатації по-різному впливають на ефективність відтворення та використання знарядь праці.

Скорочення термінів експлуатації основних засобів уможливорює прискорення їх оновлення, зменшення морального старіння, зниження ремонтно-експлуатаційних витрат, а також зумовлює зростання собівартості продукції за рахунок амортизаційних сум.

Подовження термінів експлуатації дає змогу зменшити обсяг щорічної заміни спрацьованих засобів праці та за рахунок цього спрямувати більше ресурсів на розширене відтворення, але при цьому знижується загальна продуктивність діючих основних засобів.

Саме через це терміни експлуатації машин та устаткування мають бути оптимальними аби забезпечувати найменші витрати праці на їх виготовлення та

використання у виробничому процесі протягом усього періоду їх функціонування.

Отже, основними напрямками підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємством є такі:

1) Установка, монтаж та введення в експлуатацію основних виробничих фондів по можливості одночасно.

2) Збільшення капітальних вкладень в активну частину основних виробничих фондів підприємства.

3) Максимально можливе використання продуктивності та потужності наявного на підприємстві парку обладнання.

4) Максимально можливе використання календарного фонду часу згідно з технічними характеристиками обладнання.

5) Забезпечення належного обслуговування та дотримання необхідних умов експлуатації обладнання.

6) Свочасне оновлення основних виробничих фондів підприємства.

7) Застосування комбінованого способу організації виробничих процесів на підприємстві.

8) Включення до виробництва незадіяних виробничих фондів.

9) Рівномірне завантаження основних виробничих фондів протягом робочого дня.

10) Підвищення професійно-кваліфікаційного рівня обслуговуючого основні виробничі фонди персоналу [12].

Стосовно окремо взятого підприємства ПП «Мет-Ал», як і для більшості малих та середніх виробничих підприємств України, найважливішими заходами підвищення ефективності використання основних фондів є такі:

– максимальне ущільнення розташування обладнання (вертикальне або багатоповерхове) та складських приміщень;

- максимально розширити можливості обладнання в технологічному процесі (встановлення та використання швидкозмінного багатопозиційного інструменту);

- вдосконалення професійної майстерності обслуговуючого персоналу з метою повної взаємозаміни.

Такі заходи необхідні в умовах, коли замовлення на виготовлення продукції безсистемні, короткострокові для виконання та малочислені, через що виробникові доводиться мати можливості швидкого переналаштування виробництва. Для цього необхідно використовувати обладнання універсальне, з доукомплектуванням спеціальним інструментом.

Використовувати дороге спеціальне обладнання неефективно, оскільки в Україні відсутнє верстатобудування та машинобудування, а закупівля імпортного обладнання в рази дорожча, в тому числі і в обслуговуванні. Також воно буде використовуватись дуже рідко, відповідно – неефективно.

3.2. Шляхи удосконалення фінансування основних засобів на підприємстві

У сучасних умовах постійного зростання значення основних засобів в економіці підприємства і країни в цілому, все ще існують недоліки в організації їх використання. Відтворення основних засобів підприємств не є упорядкованим, а їх технічний стан також незадовільний.

Формування оптимальної структури джерел фінансування відтворення основних засобів є передумовою підвищення конкурентоспроможності підприємства, тому проблеми формування джерел відтворення основних засобів підприємства потребують особливої уваги.

Необхідність оновлення основних виробничих засобів за ринкових відносин у більшості випадків визначається конкуренцією товаровиробників. Саме конкуренція спонукає підприємства здійснювати прискорене зношення основних виробничих засобів для нагромадження фінансових ресурсів для наступного вкладання коштів у придбання більш прогресивного устаткування, впровадження нових технологій та іншого поліпшення основних виробничих засобів.

Процес відтворення основних засобів потребує значного фінансового забезпечення. Фінансове забезпечення відтворювального процесу – це покриття витрат за рахунок фінансових ресурсів, які акумулювали підприємства і держава. Метою фінансового забезпечення відтворення основних засобів є формування на підприємстві необхідних коштів для відтворення виробничого потенціалу. Основним завданням фінансового забезпечення відтворення основних засобів є прийняття рішень щодо складу і структури джерел фінансування цього процесу [33].

Колесник Я.В. розглядає джерела фінансування відтворення основних засобів у розрізі видів відтворення. За простого відтворення джерелом фінансування, з точки зору автора, є нарахована сума амортизації, за розширеного відтворення – використання частини створеного додаткового продукту, а також фінансових інструментів: кредиту, лізингу, інститутів спільного інвестування.

Доценко Н.С., досліджуючи причини кризи відтворення основних засобів промисловості, визначає, що інвестування в економіку, в основі якого є самофінансування (амортизаційні відрахування та прибуток) є недостатнім і не може забезпечити достатніх темпів оновлення матеріально-технічної бази виробництва. Однією з серйозних проблем фінансового забезпечення відтворення основних засобів автор вважає інфляцію, тому що темпи

дорожчання основних засобів більші за темпи накопичення джерел фінансування. Використання позикового капіталу для оновлення основних засобів у сучасних умовах автор також вважає недоцільним через його високу вартість.

Шевченко Н.І. вважає, що реальними для підприємств джерелами фінансування відтворення основних засобів є власні джерела, банківські кредити та фінансування за рахунок лізингу, а основне власне джерело поповнення фінансових ресурсів суб'єктів господарювання – прибуток.

Поддєрьогін А.М. розглядає фінансове забезпечення відтворювального процесу як покриття відтворювальних витрат за рахунок фінансових ресурсів, що акумулюються суб'єктами господарювання та державою. Тобто капітальні вкладення це і є фінансове забезпечення відтворення основних засобів [34].

О. Шляга та Б. Масилюк зазначають, що самофінансування, кредитування та державне фінансування є формами фінансового забезпечення, а склад та структура джерел є інструментами фінансового забезпечення, які впливають на фінансові результати діяльності підприємства [35].

На думку О. Луценка, здійснювати фінансове забезпечення – це означає вирішувати завдання залучення зовнішнього капіталу, управління власним капіталом, використання капіталу у процесі виробництва (здійснення інвестицій та управління платіжним оборотом), а також повернення кредиту [36]. З даного визначення зрозуміло, що фінансове забезпечення діяльності підприємств зводиться до залучення позикового капіталу та оплати за його використання, а також в управлінні власним капіталом, не враховуючи вагомий момент, який має на увазі використання капіталу у визначеному обсязі на визначені цілі.

Вибір відповідного варіанта фінансування оновлення основних засобів по підприємству в цілому здійснюється з врахуванням таких основних факторів:

- достатності власних фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку підприємства у майбутньому періоді;
- вартості довгострокового фінансового кредиту порівняно з рівнем прибутку, що генерується тими основними засобами, які оновлюються;
- досягнутого співвідношення використання власного й позикового капіталу, що визначає рівень фінансової стійкості підприємства;
- доступності довгострокового фінансового кредиту для підприємства.

У процесі фінансування оновлення основних засобів одним з найбільш складних завдань є вибір альтернативного варіанта - придбання цих активів у власність або їх оренда. У сучасних умовах орендні (лізингові) операції можуть здійснюватися підприємством у формі оперативної фінансової, зворотної й інших форм лізингу (оренди) необоротних активів.

Лізинг – це фінансова операція, у процесі якої формується комплекс майнових і економічних відносин, що виникають у зв'язку з придбанням у власність майна і подальшою здачею його в тимчасове користування за певну плату.

Згідно Закону України «Про фінансовий лізинг», фінансовий лізинг - це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу. За договором фінансового лізингу лізингодавець зобов'язується набути у власність річ у продавця відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов, і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату [37].

Фінансовий лізинг є досить актуальним інструмент як джерело інвестування для підприємств України. Для розвитку фінансового лізингу України сприяють такі умови:

- українська економіка характеризується високим ступенем зношеності основних фондів;

– в країні є недостатньо розвинутим сектор малих та середніх підприємств, насамперед через ускладнений доступ до фінансування.

Незважаючи на це в Україні існує низка перешкод, такі як:

– недостатня фінансова стійкість лізингодавців;
– брак стартового капіталу у лізингових компаній;
– незацікавленість банків у довгостроковому кредитуванні лізингових угод;

– недосконалість правового регулювання: відсутність державної зацікавленості та її підтримки у формуванні розвинутого ринку лізингових послуг;

– нестача кваліфікованих фахівців з питань фінансового лізингу на рівні учасників лізингових відносин;

– макроекономічна і політична невизначеність обстановки в країні.

Основними перевагами оренди (лізингу) є:

– збільшення ринкової вартості підприємства за рахунок одержання додаткового прибутку без придбання основних засобів у власність;

– збільшення обсягу й диверсифікація господарської діяльності підприємства без істотного розширення обсягу фінансування його необоротних активів;

– істотна економія фінансових ресурсів на початковому етапі використання орендованих основних засобів;

– зниження ризику втрати фінансової стійкості, оскільки оперативний лізинг (оренда) не веде до зростання фінансових зобов'язань (пасивів), а являє собою так зване позабалансове фінансування основних засобів;

– зниження потреби в активах підприємства у розрахунку на одиницю виробленої (реалізованої) продукції, оскільки орендовані види основних засобів

перебувають на балансі орендодавця; в умовах оподаткування майна це дозволяє зменшити розмір податкових платежів;

– зниження бази оподаткування прибутку підприємства; відповідно до діючого законодавства орендна плата включається до складу собівартості продукції (витрат), що знижує обсяг балансового прибутку підприємства, в умовах високого рівня оподаткування прибутку це дозволяє одержати істотний ефект;

– більш проста процедура одержання й оформлення порівняно з одержанням і оформленням довгострокового кредиту.

Основними недоліками оренди (лізингу) є:

– подорожчання собівартості продукції у зв'язку з тим, що розмір орендної плати зазвичай є набагато вищим за розмір амортизаційних відрахувань; це може послабити позиції підприємства в ціновій конкуренції або знизити рівень рентабельності його господарської діяльності;

– здійснення прискореної амортизації (при фінансовому лізингу) може бути зроблено лише за згодою орендодавця, що обмежує можливості підприємства у формуванні власних ресурсів за рахунок проведення необхідної амортизаційної політики;

– неможливість істотної модернізації використовуваного майна без згоди орендодавця, що обмежує швидкість його оновлення й поліпшення з метою підвищення рентабельності використання;

– більш висока вартість в окремих випадках обслуговування лізингових платежів порівняно з обслуговуванням довгострокового банківського кредиту (при використанні фінансового або поворотного лізингу);

– недоодержання доходу у формі ліквідаційної вартості основних засобів при оперативному лізингу, якщо строк оренди збігається зі строком повної їх амортизації.

Лізинг має схожість з кредитом, який наданий підприємству на придбання необхідного йому майна. Відмінні особливості використання виробником кредитного та лізингового механізмів наведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Порівняльна таблиця використання лізингу та кредиту

Лізинг	Кредит
Інвестиції спрямовуються на активізацію виробничої діяльності, розвиток і модернізацію потужностей	Інвестиції спрямовуються на будь-яку підприємницьку діяльність
Гарантований контроль за цільовим використанням коштів, так як в лізинг віддається конкретно зазначене майно (обладнання, машини та ін)	Контроль за цільовим витрачанням коштів утруднений через відсутність дієвих інструментів
Розмір гарантій знижується на вартість переданого в лізинг майна (обладнання, машин та ін), яке саме є гарантією	Необхідна 100%-ва гарантія повернення кредиту та відсотків за його використання
Майно відображається на балансі лізингодавця або підприємства-лізингоодержувача; нараховується прискорена амортизація	Придбане майно відображається на балансі підприємства, на нього нараховується амортизація
Лізингові платежі (включаються в собівартість продукції) знижують оподатковувану базу і стимулюють розвиток виробництва	Плата за кредит покривається за рахунок отриманих підприємством доходів, на які нараховуються всі передбачені податки

Лізинг може стати альтернативним джерелом формування фінансового капіталу промислових підприємств, але він потребує удосконалення законодавчої бази. Активізація лізингових послуг на фінансовому ринку України суттєво може вплинути на розширення реального сектору економіки та вивести вітчизняні підприємства на зовнішній ринок як конкурентоспроможні.

На теперішньому етапі розвитку вітчизняної економіки лізинг може стати найбільш доцільним джерелом фінансування відтворення основних фондів на підприємстві. Фінансовий лізинг є альтернативною формою фінансування, яка

складається з орендних відносин, кредитування і фінансування. Застосування лізингу сприяє на розвиток малого і середнього бізнесу, спосіб залучення капіталу для покращення виробництва.

Отже, фінансовий лізинг виступає як реальний і дієвий спосіб залучення фінансування на підприємство для покращення виробництва, тобто це найперспективніший фінансовий інструмент.

3.3. Обґрунтування економічної ефективності оновлення основних фондів

На основі аналізу стану та ефективності використання основних виробничих фондів на ПП «Мет-Ал», можна зробити висновки, що основні фонди підприємства дуже зношені, що негативно впливає на ефективність їх використання. Також підприємство має нестачу основних фондів.

Оновлення основних фондів на підприємстві призведе до підвищення ефективності їх використання, що в свою чергу вплине на зниження витрат підприємства та збільшення об'ємів випуску продукції.

Резервами збільшення випуску продукції можуть бути:

- збільшення коефіцієнту використання робочих площ;
- скорочення витрат робочого часу;
- збільшення частки активної частини основних фондів;
- модернізація та заміна обладнання;
- збільшення коефіцієнта інтегрального завантаження обладнання.

Звертаючи увагу на недостатнє забезпечення підприємства основними фондами, пропонується протягом двох років придбати виробниче обладнання:

1) В перший рік: станок свердлильний (вартість 40 тис.грн.), станок шліфувальний (вартість 60 тис.грн.), станок фрезерний (вартість 80 тис.грн.).

Загальна вартість обладнання складе 180 тис.грн.

2) В другий рік: прес з гідравлічним зусиллям 100 тс (вартість 90 тис.грн.).

Також пропонується в перший рік реалізувати обладнання, яке не використовується (загальна вартість 25 тис.грн), а у другому році – застаріле обладнання (загальна вартість 35 тис.грн).

Підприємство за 2019 рік отримало чистий дохід у розмірі 970,6 тис.грн., тобто може придбати обладнання за власний рахунок, не залучаючи позикові кошти.

Проаналізуємо прогнозну структуру основних фондів, загальна сума яких дорівнює сумі основних засобів у 2019 році та вартості обладнання, що буде закуплено.

Таблиця 3.2

Прогнозна структура основних фондів

Показник	2019 рік		Прогноз рік 1		Прогноз рік 2	
	тис.грн	питома вага,%	тис.грн	тис.грн	тис.грн	тис.грн
Загальна сума основних засобів	669,4	100	824,4	100	879,4	100
1.будівлі та споруди	122,4	18,29	122,4	14,85	122,4	13,92
2.машини та обладнання	165,7	24,75	320,7	38,90	375,7	42,72
3.транспортні засоби	102,2	15,27	102,2	12,40	102,2	11,62
4.інструмент, приладдя, інвентар	264,6	39,53	264,6	32,09	264,6	30,09
5.малоцінні необоротні активи	14,5	2,16	14,5	1,76	14,5	1,65

З даних таблиці 3.2 видно, що після придбання запропонованого обладнання його питома вага перевищить частку інструменту та приладдя і складе майже 50% загальної суми основних засобів, а питома вага інструментів зменшиться на 10%.

Підприємство застосовує прямолінійний метод нарахування амортизації. Розрахуємо суму амортизації для кожного виду нового обладнання:

1. Станок свердлильний, термін експлуатації 15 років, ліквідаційна вартість 8 тис.грн.:

$$\text{Норма амортизації} = (40000 - 8000) / 15 = 2133,33 \text{ грн/рік або } 177,78 \text{ грн/міс.}$$

2. Станок шліфувальний, термін експлуатації 15 років, ліквідаційна вартість 15 тис.грн.:

$$\text{Норма амортизації} = (60000 - 15000) / 15 = 3000 \text{ грн/рік або } 250,00 \text{ грн/міс.}$$

3. Станок фрезерний, термін експлуатації 15 років, ліквідаційна вартість 15 тис.грн.:

$$\text{Норма амортизації} = (80000 - 15000) / 15 = 4333,33 \text{ грн/рік або } 361,11 \text{ грн/міс.}$$

4. Прес гідравлічний, термін експлуатації 20 років, ліквідаційна вартість 10 тис.грн.:

$$\text{Норма амортизації} = (90000 - 10000) / 20 = 4500,0 \text{ грн/рік або } 375,00 \text{ грн/міс.}$$

Припустимо, що підприємство придбає обладнання у січні кожного року, тоді розрахуємо суму амортизації нового обладнання на кінець кожного року.

На кінець першого року:

$$(177,78 + 250 + 361,11) \times 11 \text{ міс} = 8677,79 \text{ грн.},$$

На кінець другого року:

$$(177,78 + 250,0 + 361,11) \times 12 \text{ міс} + 375,0 \times 11 \text{ міс} = 13591,68 \text{ грн.}$$

Наступним етапом проведемо аналіз технічного стану основних фондів на ПП «Мет-Ал».

Таблиця 3.3

Прогнозний аналіз технічного стану основних фондів ПП «Мет-Ал»

Показник	2019 рік	Прогноз рік 1	Прогноз рік 2
1.Первісна вартість основних фондів, тис. грн	669,4	824,4	879,4
2.Знос основних фондів, тис. грн	444,6	517,3	565,9
3.Залишкова вартість основних фондів, тис. грн	224,8	307,1	313,5
4.Коефіцієнт зносу (р2:р1)	0,66	0,64	0,64
5.Коефіцієнт придатності (р3:р1)	0,34	0,36	0,36

Як видно з таблиці 3.3, збільшення основних фондів на 210 тис.грн. призведе до збільшення залишкової вартості на 88,7 тис.грн та до зростання коефіцієнту придатності основних фондів.

Підприємство планує збільшувати виручку від реалізації продукції та прибуток на 15% щорічно.

Використовуючі формули наведені в розділі 1.2, проведемо прогнозний аналіз ефективності використання основних фондів за два роки.

Таблиця 3.4

Прогнозний аналіз ефективності використання основних фондів

Показник	Алгоритм розрахунку	2019	Рік 1	Рік 2
1	2	3	4	5
1. Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	Ф.2, р.2000	16368,2	19000	22000,0
2. Прибуток (збиток), тис. грн.	Ф.2, р.2350	970,6	1100	1300,0
3. Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн.	(Ф.1, р.1011 гр.3+гр.4)/2	648,25	746,9	851,9
4. Середньооблікова чисельність робітників, чол.		12	12	12

Продовження таблиці 3.4

1	2	3	4	5
5. Фондовіддача, грн.	(p1:p3)	25,3	25,44	25,82
6. Фондоозброєність, тис.грн/чол	(p3:p4)	54,02	62,24	70,99
7. Рентабельність (збитковість) ОЗ, %	(p2:p3)*100	149,73	147,28	152,60
8. Продуктивність праці, грн.	(p1:p4)/10	136,40	158,33	183,33
9. Рівень ефективності використання ОЗ, %	(p7:p3)/10	0,021	0,021	0,022
10. Перший інтегральний показник ефективності використання основних засобів, грн.	$\sqrt{\frac{5 * 6}{100}}$	6,15	6,12	6,27
11. Другий інтегральний показник ефективності використання ОЗ, грн.	$\sqrt{\frac{5 * 6 * 8}{10000}}$	0,089	0,088	0,093

Оновлення основних фондів приведе до підвищення показників ефективності їх використання та до зменшення витрат підприємства за рахунок скорочення операційного циклу виробництва продукції, що позначається на підвищенні обсягів виробництва. Також оновлення позначиться на скороченні простоїв через ремонт та на скороченні витрат на ремонт.

Висновки до розділу 3

На підставі проведених досліджень можна зробити наступні висновки:

1. Досліджено організаційно-економічні заходи підвищення ефективності використання основних фондів.

Існує два напрями підвищення ефективності використання основних фондів: інтенсивний та екстенсивний.

Інтенсивний напрям здійснюється за рахунок удосконалення структури основних фондів, зниження фондомісткості, підвищення фондівіддачі та продуктивності праці.

Екстенсивний напрямок проявляється у збільшенні часу роботи обладнання.

Для підвищення ефективності відтворювальних процесів необхідно дотримуватись оптимальних термінів експлуатації основних фондів для забезпечення мінімізації витрат на їх обслуговування.

Основними шляхами підвищення ефективності використання основних фондів на малих та середніх підприємствах можна виділити:

- збільшення універсальності обладнання;
- підвищення ефективності використання виробничих площ;
- покращення майстерності персоналу.

2. Проаналізовано джерела фінансування відтворення основних фондів.

Фінансове забезпечення відтворення основних фондів – це покриття витрат на оновлення основних фондів за рахунок власних коштів підприємства чи залучених.

Завдання фінансового забезпечення відтворення основних фондів – процес прийняття рішень стосовно структури джерел фінансування відтворення основних фондів.

Фактори, що впливають на вибір варіанта фінансування:

- наявність власних коштів;
- вартість та доступність кредиту.

Альтернативним варіантом фінансування відтворення основних фондів є лізинг.

Його основними перевагами є:

- проста процедура оновлення;
- економія фінансових ресурсів на початковому етапі;
- зменшення бази оподаткування прибутку підприємства.

Лізинг є найперспективнішим фінансовим інструментом для малого та середнього бізнесу.

3. Обґрунтовано економічну ефективність оновлення основних фондів.

Підприємству запропоновано придбати виробниче обладнання, термін експлуатації якого перевищує 10 років.

Загальна вартість запропонованого обладнання 395 тис.грн. Сума його амортизації складає 28,5 тис.грн на рік.

Придбання нового обладнання дасть змогу зменшити витрати на ремонт обладнання, а також підвищити обсяг виробництва продукції.

ВИСНОВКИ

Результатом кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретичних засад і надання практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління основними виробничими фондами підприємств в сучасних умовах господарювання. Виконане дослідження дозволило зробити наступні висновки:

1. Досліджено економічну сутність та роль основних фондів у процесі виробництва. Основними фондами є сукупність засобів праці, що беруть участь у виробництві продукції, протягом тривалого періоду, який перевищує 365 днів. В процесі виробництва основні фонди зберігають свою форму, а свою вартість переносять на собівартість готової продукції. Основні фонди класифікуються за функціональним призначенням, за приналежністю, характером використання, технічним станом, за віковою структурою. Облік основних фондів проводиться у натуральній та вартісній формах. Кількісний склад основних фондів відображається у натуральній формі, облік у вартісній формі використовується для зведеного обліку фондів.

Для поточного визначення загального обсягу основних фондів проводиться їх оцінка. Неунікним є процес зношування основних фондів. Поступова втрата первісних якостей основних фондів характеризує фізичний знос. Ступінь фізичного зносу визначається за строком експлуатації обладнання або за даними технічного стану величини зносу. Моральний знос виникає внаслідок створення нових економічно ефективніших машин та устаткування. Аби відшкодувати вартість зношеної частини основних фондів на підприємствах робляться амортизаційні відрахування. До узагальнюючих показників ефективності використання основних фондів відносяться показники фондівдачі, фондомісткості, фон доозброєння, коефіцієнти введення та вибуття основних виробничих фондів.

Конкретними показниками ефективності використання основних фондів є коефіцієнти інтенсивного, екстенсивного та інтегрального використання обладнання, коефіцієнт змінності роботи устаткування, резерв виробничої потужності, напруженість використання виробничих площ та обладнання.

2. Розглянуто процес відтворення основних фондів.

Однією з головних умов покращення якості продукції є оновлення (відтворення) основних фондів.

Відтворення основних фондів – постійне їх оновлення за рахунок придбання нового обладнання, модернізації, реконструкції та ремонту вже існуючого.

Залежно від розмірів фінансування та ефективності його проведення розрізняють звужене, просте та розширене відтворення.

Розширене відтворення поділяється на інтенсивне (впровадження сучасного новітнього обладнання) та екстенсивне (оновлення базової основи).

Ознаками процесу відтворення основних фондів є:

- перенос вартості основних фондів на вироблену продукцію;
- нагромадження перенесеної вартості за рахунок амортизаційних відрахувань;
- рух споживчої вартості основних фондів.

Основною проблемою відтворення основних фондів є недостатність фінансування.

3. Проведено діагностування основних показників діяльності ПП «Мет-Ал».

Приватне підприємство «Мет-Ал» створено у 2001 році. Підприємство займається виробництвом та реалізацією елементів кріплення та з'єднання для електричних мереж будь-якої потужності.

На підприємстві виготовляються затискачі плашкові, апаратні, гаки, перехідні пластини, наконечники та інші вироби. Підприємство має лінійну структуру управління. Щороку підприємство виконує, а за деякими видами продукції, навіть, перевиконує плани з виробництва. Обсяги реалізації щороку збільшуються, відповідно збільшується чистий дохід від реалізації продукції. Також спостерігається збільшення розміру власного капіталу та фонду заробітної плати.

За рахунок збільшення оборотних активів відбувається збільшення вартості майна. В структурі оборотних активів найбільшу частку мають запаси.

Аналіз фінансової стійкості показує, що підприємство стає більш автономним, самостійним та проводить свою діяльність використовуючи переважно власні кошти.

Фінансовий стан підприємства не є стійким, проте спостерігається щорічне покращення показників фінансового стану.

4. Здійснено аналіз структури, стану та показників ефективності використання основних фондів на ПП «Мет-Ал».

За 2017-2019 роки спостерігається щорічне зростання загальної суми основних фондів. Так, протягом досліджуваного періоду вартість основних фондів збільшилась на 115 тис.грн. Це відбулось за рахунок збільшення машин та обладнання на підприємстві.

Внаслідок значного зношення основних фондів коефіцієнт зносу досягає 60%.

Важливим фактором підвищення ефективності діяльності підприємства є ефективність використання основних фондів.

За результатами аналізу ефективності використання основних фондів на ПП «Мет-Ал» можна зробити висновки, що основні фонди використовуються

недостатньо ефективно, але підприємство щороку підвищує ефективність використання основних фондів.

5. Запропоновано шляхи підвищення використання основних фондів.

Функціонування основних фондів залежить від інтенсивних та екстенсивних факторів підвищення ефективності їх використання.

Інтенсивний напрямок відображається у підвищенні ступеня завантаженості обладнання. До інтенсивного напрямку підвищення ефективності використання основних фондів відноситься вдосконалення структури основних фондів, управління й організації виробництва, а також підвищення фондівіддачі та продуктивності праці, зменшення фондомісткості.

Екстенсивний напрямок характеризується збільшенням часу роботи обладнання та підвищенням питомої ваги діючого обладнання.

Також необхідно дотримуватись оптимальності термінів експлуатації основних фондів, не завищувати та не занижувати їх.

До основних напрямів підвищення ефективності використання основних виробничих фондів є:

- збільшення капітальних вкладень в активну частину основних фондів;
- максимальне використання продуктивності обладнання;
- введення в експлуатацію нового обладнання;
- належне обслуговування основних фондів;
- включення незадіяного обладнання.

Щодо малих та середніх підприємств, доцільним буде:

- збільшення ущільності розташування обладнання;
- досягнення можливості комбінувати обладнання;
- підвищення майстерності персоналу.

Оптимальна структура джерел фінансування відтворення основних фондів призводить до підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Відтворення основних фондів потребує значного фінансового забезпечення. Джерелами відтворення є амортизаційні відрахування, прибуток підприємства, банківські кредити, державне фінансування.

На вибір типу фінансування оновлення основних фондів впливають такі фактори:

- наявність власних ресурсів;
- доступність та вартість кредиту;
- рівень фінансової стійкості підприємства.

Альтернативним джерелом фінансування оновлення основних фондів є лізинг, тобто придбання обладнання в аренду з можливістю його подальшого викупу.

Лізинг призведе до збільшення обсягів виробничої діяльності підприємства; зниження ризику втрати фінансової стійкості; зниження розміру податку на прибуток, а також до збільшення собівартості продукції та недоотримання доходів.

Для підвищення ефективності використання основних фондів на досліджуваному підприємстві запропоновано придбати виробниче обладнання на суму 395 тис.грн. Підприємство може придбати обладнання за власні кошти, не залучаючи позиковий капітал.

Нове обладнання дасть змогу підвищити обсяг виробництва продукції та знизити витрати підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горбонос Ф. В., Червено Г. В., Павленчик Н. Ф., Павленчик А. О. Економіка підприємств: підруч. Київ : Знання, 2010. 463 с.
2. Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.
4. Мазур А. В. Поняття та класифікація основних засобів підприємства. URL: <http://gisap.eu/ru/node/536>.
5. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 728 с.
6. Рижиков В. С., Панков В. А., Ровенська В. В., Підгора Є. О. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2004. 253с.
7. Ковальчук І. В. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 679 с.
8. Економіка та фінанси підприємства: підручник / И. М. Петрович та ін. Львів, 2014 . 408 с.
9. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 341 с.
10. Бойчик І. М. Економіка підприємства: підручник. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
11. Сиволап І. Амортизація осовних засобів. *Вісник*. 2014. 1березня (№9). С.12-17.
12. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: навч. посіб. 2-ге видання. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
13. Економіка підприємства: навчальний посібник / В. І. Гринчуцький та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 304 с.

14. Кожанова Є. П. Економічний аналіз: учбовий посібник для студентів економічних спеціальностей усіх форм навчання. Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. 343 с.
15. Економічний аналіз: навчальний посібник / В. М. Серединська та ін. Тернопіль : Видавництво Астон, 2010. 624 с.
16. Сідун В. А. Пономарьова Ю. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-ге вид, перероб. та доп. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 356 с.
17. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Київ: КНЕУ, 2009. 360 с.
18. Ювица Н. В. Производственный менеджмент. «Дуние», 2009. 168 с.
19. Васильева Н. А. Экономика предприятия: конспект лекцій. Москва : Юрайт, 2011. 191 с.
20. Гуменюк С. І. Відтворення основних засобів як чинник розвитку виробничо-технічного потенціалу промислового підприємства. *Європейські перспективи*. 2014. № 5. С. 77-81.
21. Сазонов Р. В. Інноваційне відтворення основних фондів підприємств України. *Економічні науки. Серія : Облік і фінанси*. 2014. Вип. 11(2). С. 322-329.
22. Яшан Ю. В. Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2012. №22. С. 1-6.
23. Щирська О. В. Відтворення і новий підхід до амортизації основних засобів. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 5. С. 298-312.
24. Шахалова Є. О. Стратегія фінансового забезпечення відтворення основних засобів у сільському господарстві. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/18885/1/Shakhovalova.pdf>.

25. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. / І. В. Сіменко та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 384 с.
26. Синькевич Н. І. Економічний аналіз: Курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018р. 97с.
27. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 384 с.
28. Косова Т. Д., Сухарев П. М., Ващенко Л. О. Організація і методика економічного аналізу. Навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
29. Рзаєва Т. Г. Економічний аналіз. Навчальний посібник. Хмельницький : ХНУ, 2003. 198 с.
30. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 630 с.
31. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
32. Фаріон В. Я. Аналітична оцінка ділової активності та рентабельності підприємств. *Іноваційна економіка*. №10. 2013.
33. Євтушенко О. А. Фінансове забезпечення основних засобів в Україні *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 171. С. 127-129.
34. Євтушенко О. А. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення відтворення основних засобів. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2011. № 2. С. 39–42.
35. Шляга О. В., Масилюк Б. В. Відтворення основних фондів підприємства: сутність, види, джерела. *ЗДІА*, 2014 с. 120-128.
36. Луценко О. А. Аналіз фінансових джерел відтворення основних засобів. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. №41, С.179-182.
37. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.01.2004р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр#Text>.

38. Терехова Л. Л. Напрямки підвищення використання основних фондів : матеріали наук.-техн. конф. студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів Інженерного навчально-наукового інституту ЗНУ, м. Запоріжжя, 24-26 лист. 2020 р. Запоріжжя, 2020.

39. Терехова Л. Л. Основні чинники, резерви та шляхи підвищення використання основних фондів на підприємстві. *Біоекономіка як ключовий фактор розвитку виробництва та екологізації промислового регіону* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Інженерного навч-наук. інституту ЗНУ, м. Запоріжжя, 26-27 лист. 2020 р. Запоріжжя, 2020.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди	
Приватне підприємство "Мет - Ал"	за ЄДРПОУ	2018	01 01
Територія ЗАПОРІЗЬКА	за КОАТУУ	31377000	
Організаційно-правова форма господарювання Приватне підприємство	за КОПФГ	2310100000	
Вид економічної діяльності Оптова торгівля металами та металевими рудами	за КВЕД	120	
Середня кількість працівників, осіб 15		46.72	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон вулиця Кругова, буд. 165, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69068		2138480	

1.Баланс на 31 грудня 2017 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	133,6	133,6
Основні засоби	1010	247,3	210,7
первісна вартість	1011	546,8	554,5
знос	1012	(299,5)	(343,8)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	380,9	344,3
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 742,9	2 002,7
у тому числі готова продукція	1103	1 041,6	1 176,6
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	343,0	311,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	15,9	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	0,2	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	81,5	128,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	0,5	1,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	23,0	39,3
Усього за розділом II	1195	2 206,8	2 483,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 587,7	2 828,1

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 108,5	956,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 208,5	1 056,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	213,5	26,1
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	989,8	1 396,4
розрахунками з бюджетом	1620	43,3	133,2
у тому числі з податку на прибуток	1621	42,9	119,8
розрахунками зі страхування	1625	0,3	0,3
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	132,3	215,7
Усього за розділом III	1695	1 379,2	1 771,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	2 587,7	2 828,1

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2017

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	14 153,2	10 192,5
Інші операційні доходи	2120	-	7,0
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	14 153,2	10 199,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(10 569,0)	(8 287,6)
Інші операційні витрати	2180	(2 917,0)	(1 673,5)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(13 486,0)	(9 961,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	667,2	238,4
Податок на прибуток	2300	(120,1)	(42,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	547,1	195,5

Керівник

(підпис)

Сивоконь Микола Анатолійович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Шадріна Ольга Володимирівна

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва"

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ
суб'єкта малого підприємництва

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди	
Приватне підприємство "Мет - Ал"	за ЄДРПОУ	2019	01 01
Територія ЗАПОРІЗЬКА	за КОАТУУ	31377000	
Організаційно-правова форма господарювання Приватне підприємство	за КОПФГ	2310100000	
Вид економічної діяльності Оптова торгівля металами та металевими рудами	за КВЕД	120	
Середня кількість працівників, осіб 15		46.72	
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком			
Адреса, телефон вулиця Кругова, буд. 165, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69068		2138480	

1. Баланс на 31 грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	1801006
			На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Незавершені капітальні інвестиції	1005	133,6	133,6
Основні засоби	1010	210,7	235,8
первісна вартість	1011	554,5	627,1
знос	1012	(343,8)	(391,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	344,3	369,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	2 002,7	2 328,0
у тому числі готова продукція	1103	1 176,6	1 496,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	311,8	374,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	19,9
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	128,7	34,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1,3	2,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	39,3	26,0
Усього за розділом II	1195	2 483,8	2 785,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	2 828,1	3 154,5

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	956,4	1 201,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 056,4	1 301,2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	26,1	316,2
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 396,4	1 265,8
розрахунками з бюджетом	1620	133,2	132,7
у тому числі з податку на прибуток	1621	119,8	131,6
розрахунками зі страхування	1625	0,3	0,3
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	215,7	138,3
Усього за розділом III	1695	1 771,7	1 853,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	2 828,1	3 154,5

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2018

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13 412,8	14 153,2
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	13 412,8	14 153,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(10 100,8)	(10 569,0)
Інші операційні витрати	2180	(2 579,3)	(2 917,0)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(12 680,1)	(13 486,0)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	732,7	667,2
Податок на прибуток	2300	(131,9)	(120,1)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	600,8	547,1

Керівник

(підпис)

Сивоконь Микола Анатолійович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Сивоконь Микола Анатолійович

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	Коди		
		2020	01	01
Приватне підприємство "Мет - Аа"	за ЄДРПОУ	31377000		
Територія ЗАПОРІЗЬКА	за КОАТУУ	2310100000		
Організаційно-правова форма господарювання Приватне підприємство	за КОПФГ	120		
Вид економічної діяльності Оптова торгівля металом та металовими рудами	за КВЕД	46.72		
Середня кількість працівників, осіб	12			
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця Кругова, буд. 165, м. ЗАПОРІЖЖЯ, ЗАПОРІЗЬКА обл., 69068	0505614130		

1. Баланс на 31 грудня 2019 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	133,6	133,6
Основні засоби :	1010	235,8	224,8
первісна вартість	1011	627,1	669,4
знос	1012	(391,3)	(444,6)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	369,4	358,4
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	2 328,0	2 758,6
у тому числі готова продукція	1103	1 496,3	1 761,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	374,8	353,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	19,9	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	34,1	97,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2,3	15,3
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	26,0	78,0
Усього за розділом II	1195	2 785,1	3 302,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	3 154,5	3 661,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паєвий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 201,2	2 139,9
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 301,2	2 239,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	316,2	49,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	1 265,8	661,0
розрахунками з бюджетом	1620	132,7	241,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	131,6	213,1
розрахунками зі страхування	1625	0,3	0,3
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	138,3	469,7
Усього за розділом III	1695	1 853,3	1 421,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	3 154,5	3 661,3

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2019 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16 368,2	13 412,8
Інші операційні доходи	2120	0,6	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	16 368,8	13 412,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(12 204,7)	(10 100,8)
Інші операційні витрати	2180	(2 980,4)	(2 579,3)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(15 185,1)	(12 680,1)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	1 183,7	732,7
Податок на прибуток	2300	(213,1)	(131,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	970,6	600,8

Керівник

(підпис)

Сивокоць Микола Анатолійович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Сивокоць Микола Анатолійович

(ініціали, прізвище)